

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 22.— in četrletno Din 44.— Račun
Poštne hranilnice — podružnica Ljubljana, št. 17.751.

Mir bodi med nami

O potrebi politične pomiritve v državi smo že nebrojkrat pisali mi in tudi drugi. To potrebo nismo ugotavljali radi kake slabosti ali sentimentalnosti, temveč radi uvidevnosti, da resnost časa tako pomiritev brezpopojno zahteva. Okoli nas se razvijajo veliki dogodki in pripravljajo se velike spremembe gospodarskega, političnega in socialnega reda.

Svoje narodne sile moramo pazljivo varovati za oni čas, v katerem bomo morali vse storiti, da ohranimo narod in državo pred veliko poplavo, ki se nam morda bliža. V teh časih moramo biti vsi skupaj samo Slovenci in Jugoslovani in dolgo ničesar drugega in zelo dolgo šele strankarji. Danes morajo dnevni politični programi stopiti v ozadje. Vsaka stranka sme poznati samo eno načelo in en program: kako ohraniti narod in državo, kako državni čoln voditi po razburkanih valovih, da ne trešči ob pečine. Politične stranke se morajo danes izživljati samo v prizadevanjih, kako ustvariti v narodu vsestransko zadovoljnost, predvsem s pravičnimi in nesebičnimi socialnimi reformami.

Dr. Kulovec je predsednik večinske stranke v Sloveniji. Kot tak je v nedeljo imel načelen govor pred svojimi pristaši v Celju. V tem govoru je dr. Kulovec na vse stranke, torej v prvi vrsti gotovo tudi na svojo lastno stranko naslovil zgodovinski poziv k pomiritvi med strankami češ, da je zaradi vsega naroda treba, da nastopi med nami pomiritev in da ni čas, da bi se stranke med seboj prepirale in razpravljale pred javnostjo majhne osebne zadevice. Izrekel je željo, da bi se časopisna polemika in pisanje časopisov dvignilo visoko nad dnevne strasti. Ta poziv vodilnega in najbolj odgovornega politika Slovenije ima izredno veliko moralno in zgodovinsko vrednost. Ta poziv mora v prvi vrsti seveda slišati ona stranka, ki ima prve in glavne pogoje v rokah, da pomiritev med strankami doseže. Vodilna stranka mora prva z dobrim vzgledom naprej. Ona mora ustvariti osnovne predpogoje za pomiritev. Mislimo, da dr. Kulovec v svojih pomembnih besedah ni mislil, da pomiritev pomeni likvidacijo ostalih strank in da pomiritev za politične stranke ne pomeni zatajitev samega sebe. Nasprotno mislimo, da pomiritev pomeni priznanje pravice do življenja vseh političnih strank in priznanje dolžnosti, ki jih imajo vse politične stranke do velikih potreb naroda.

Pomiritev si najbolj želi delavstvo. Delavci vedo, da morajo in bodo morali za splošne narodne koristi prinašati največje žrtve. Zato hočejo, da je vodstvo naroda in države vsestransko zrelo in v vseh ozirih na višku. Delavci hočejo predvsem pomiritev v svojih lastnih vrstah. Zato smatramo za svojo dolžnost, da ob zvokih dr. Kulovečevih besed v Celju ponovno ugotovimo, da ima Delavska zbornica kot vrhovna predstavnic delavstva za pomiritev med delavstvom veljavne in zgodovinske dolžnosti. Predstavniki Delavske zbornice morajo pokazati, da so sposobni, da se dvignejo nad malenkostne

Vprašanje upokojencev Bratovske skladnice

Mesece in mesece se ponavlja v teh težkih časih vprašanje zvišanja pokojnin upokojencem Bratovske skladnice. Iz raznih revirjev so bile poslane vloge na vsa merodajna mesta, vendar je vsak apel ostal glas v nebo vpijočega. Življenje vseh teh obupancev pa je vsak dan težavnejše kljub temu, da so v svojem življenju doprinesli s svojimi silami velik uspeh k splošnemu blagostanju. V raznih listih, revijah čitamo o velikem napredku in razširitvi industrije s povečanjem delniškega kapitala in nastane vprašanje, kdo doprinaša svoj delež k temu vsestranskemu napredku. Naša moralna in nacionalna državljanska dolžnost je braniti zemljo, na kateri smo se rodili in iz katere črpamo s trdim delom vsa bogastva. Zemljo hočemo varovati in braniti pred vsakomur, ki bi jo hotel zaslužniti in uničiti. Ista dolžnost nas veže tudi do življenja tistih, ki so doprinesli za obči blagor ogromne človeške žrtve.

Delavstvo ima svoja socialna zavarovanja, zaposlenci v topilniških in rudarskih podjetjih pa Bratovske skladnice. Torej je dolžnost te ustanove priskočiti upokojencem na pomoč. Ustanovo Bratovskih skladnic pa so ves čas njenega obstoja motili razni dogodki, zaradi česar nima danes sredstev, potrebnih v pomoč članstvu. Zato se vprašanje sanacije Bratovskih skladnic stalno ponavlja. Ako se sanirajo razne državne gospodarske in druge ustanove ter se povečavajo in racionalizirajo industrije — rudniki, je dolžnost vseh prizadetih izboljšati istočasno vsa socialna zavarovanja s primernimi uredbami in zakoni. Tako pa smo videli, da so se pustile razne socialne ustanove na stari finančni podlagi in prav zato prihajajo tudi Bratovske skladnice v denarno krizo. Bratovska skladnica se mora danes boriti s takimi težkočami in ni zmožna iz lastnih sredstev zvišati svojim upokojencem času primerne in potrebne pokojnine.

Upravo Bratovske skladnice vodijo zastopniki podjetij in delavstva. Za vse težkoče, ki se danes pojavljajo, ne zadene krivda sedanjega odbora, posebno pa ne NSZ, ki ima prvo leto v glavnem odboru za Slovenijo svojega zastopnika. Kljub temu pa hoče dopisnik »Delavske politike« vso krivdo zaradi nerešenja upokojencev naprtiti NSZ in njenim zastopnikom. Desetletja so bili v teh odborih izključno samo pripadniki »Delavske politike« in se za

dnevne strasti in da njih politiko vodijo samo velike državne in narodne potrebe, kot to želi dr. Kulovec.

Delavci pričakujejo, da bo Delavska zbornica znala razumeti težnje političnega voditelja slovenske večinske stranke. Brez dejanj so besede samo hinavščina, brez dejanj so lepe besede bolj škodljive kot koristne. One zavajajo v zmotu. —ec.

radi tega ne morejo danes izmakniti odgovornosti za težkoče, ki nastajajo zaradi njihovega pasivnega sodelovanja v odborih Bratovskih skladnic.

NSZ vodi zadnja leta gibanja delavstva pri KID na Jesenicah in je imela ves čas pred očmi položaj tega delavstva. Za kovanarje KID je dala iniciativo za ustanovitev posebnega pokojninskega sklada delavstva KID, ki je stopil v veljavo 1. januarja 1938. Na podlagi tega prejema upokojenci, zaposleni 30 in 35 let pri KID in ki so šli od leta 1937 do danes v pokoj, 27% doklado na redne pokojnine Bratovske skladnice. Tudi ostali bodo prejeli doklado, ko dosežejo karenčno dobo. K tej ustanovi prispeva podjetje 2 in četrt odstotka zavarovanega kategorijskega zasluga, zavarovani člani pa prispevajo le 1%. Poleg tega je KID obvezana izplačati za dobo prvih petih let še po 100.000 din na leto. Izplačala je v korist tega sklada še enkratno izredno dotacijo v znesku 500.000 din. Napravljen je bil tudi sporazum za okrepitev posebnega sklada za podpiranje brezposelnih bivših delavcev KID v juliju leta 1940. V ta sklad prispevajo paritetno delavci in podjetje. Čez eno leto bo ta sklad razpolagal z 2 milijonoma dinarjev; čim pa se bo pokazala potreba po ponovni ojačitvi, se bo ta sporazum naknadno še podaljšal.

NSZ je sklicala zborovanje upokojencev, na katerem sta njihova zastopnika v krajevnem in glavnem odboru Bratovske skladnice podala poročilo o stanju Bratovske skladnice same s posebnim ozirom na povišanje pokojnin. Iz tega zborovanja je torej izšla iniciativa za sporazum z vsemi delavskimi organizacijami in podjetjem, ki naj priskoči upokojencem na pomoč. Prav gotovo je zastopnik KID iz tega razloga prinesel predlog in osnutek, kako odpomoči vsem upokojencem, ki imajo nižje pokojnine od din 300 mesečno. Na podlagi teh osnutkov so bili izdelani nadaljnji načrti in so bili v razpravi na anketi pod predsedstvom rudarskega glavarstva v Ljubljani.

Kdo je tedaj kriv, ako upokojenci še do sedaj nimajo zvišanih doklad? Pri razpravi v glavnem odboru Bratovske skladnice ni mogla delavska delegacija k zgoraj omenjenemu predlogu dovoliti obremenitve delavstva v svrhu kritja teh izdatkov, kakor so to predlagali zastopniki podjetja. Delavska delegacija je zato podala soglasno in enotno izjavo, o kateri je poročal zastopnik Bratovske skladnice na omenjeni anketi 27. novembra lani in se glasi:

»Delodajalska skupina se strinja s tem, da je treba zvišati pokojninske prejemke staro in novo-upokojencev. Predlaga, da se vsem upokojencem zvišajo pokojnine od 8 do 10% ter da se osvoji v načelu predlog delodajalcev glede minimalnih pokojnin. Za kritje teh izdatkov smatra delavstvo, da je potrebno votiranje zneska milijon dinar-

jev iz sredstev glavne Bratovske skladnice kot je to zapopadeno v predlogu delodajalcev in iz prispevka bednostnega fonda kr. banske uprave. K nadaljnji še manjkajoči vsoti za potrebno kritje zvišanih pokojnin pa je delavstvo pripravljeno prispevati v višini četrte prispevka delodajalcev.

Zaradi te cnotne izjave ni mogel in tudi ni smel zastopnik NSZ zavzeti drugačnega stališča, kakor pa mu je bil narekovan od svobodno izvoljenih delavskih delegatov. Izjava in predlog glede obremenitve delavstva sta izšla na pobudo dveh plačanih tajnikov, za kar pa zelo dvomimo, da bi bili od delavstva za to pooblaščen. Stališče, ki ga je zavzela delavska delegacija v glavni Bratovski skladnici, je bilo na zborovanju delavstva KID soglasno odobreno. Po-

ročila pa imamo tudi iz drugih revirjev, iz katerih je razvidno, da se delavstvo z našim stališčem strinja, zlasti v tistih krajih, kjer so zastopniki NSZ položaj stvarno pojasnili.

Pisec »Delavske politike« pa daje veliko priznanje NSZ, češ da je ona tista, ki v teh tako važnih vprašanjih odločuje. Zato bo tudi prvi del teh vprašanj rešen. Dali pa bomo iniciativo za rešitev ostalih vprašanj starostnega zavarovanja, in ki so danes tako pereča in ki bo v doglednem času odgovarjala preskrbi upokojencev. Upam da se bodo s tem pojasnilom strinjali tudi ostali delavski zastopniki glavnega odbora Bratovske skladnice.

Tine Zupan

Volitve obratnih zaupnikov

Na temelju § 111. zakona o zaščiti delavcev in v zvezi z določbo čl. 2 navodil za volitev obratnih zaupnikov se morajo opraviti volitve delavskih zaupnikov redno v januarju vsakega leta. Ban dravske banovine je z odredbo z dne 3. januarja 1941 odložil volitve obratnih zaupnikov za nedoločen čas.

Zakoniti predpisi ne dajejo možnosti, da se volitve obratnih zaupnikov odlagajo. Sedanjí obratni zaupniki vrše svoje funkcije po večini že dve leti. Le v večjih obratih so se tudi lansko leto vršile volitve obratnih zaupnikov. Izvoljeni obratni zaupniki sami žele, da se ponovno vrše volitve, da ima delavstvo priložnost izjaviti se, komu poverja nalogo, da zastopa delavske interese pred delodajalci. Tudi so nekateri obratni zaupniki zapustili svoja sedanja službena mesta in je delavstvo ostalo brez zastopstva.

Naloge obratnih zaupnikov so važne, navzlic pomanjkljivosti predpisov, ki odre-

jajo delokrog obratnih zaupnikov. Delavstvo je potom svojih obratnih zaupnikov doseglo že marsikatero socialne ugodnosti in lahko se trdi, da marsikje ne bi bili v tej meri izboljšani delovni pogoji, če ne bi bilo obratnih zaupnikov.

Za letošnje volitve obratnih zaupnikov so se delavci že pripravljali in so strokovne organizacije izvršile že mnogo potrebnih priprav. Navzlic temu, da so bile volitve obratnih zaupnikov odgodene za nedoločen čas, smo že svojčas pozvali vse pripravljane odbore, da naprej delujejo in zbirajo podatke, da bo vse pripravljeno za čas, ko se bodo volitve razpisale. Ne moremo si misliti, da se volitve letos ne bi vršile, ker so po zakonu predpisane. V nekaterih pokrajinah v državi se volitve že vrše. Po naredbi bana za Hrvatsko banovino se na njegovem področju vrše volitve maja. V veliki železarni v Zenici, kjer so se vršile volitve obratnih zaupnikov, je ostal Jugoras in Hrvatski radniški savez v veliki manjšini.

Javna dela in zavarovanje

Od leta 1937 dalje so delavci, ki so zaposleni pri javnih delih, zavarovani le za slučaj nesreče. Delavci, ki so zaposleni pri javnih delih pa niso zavarovani za slučaj bolezni, kakor tudi ne za slučaj onemoglosti, starosti in smrti.

sleni pri javnih delih, zelo oškodovani. Tem-

S temi predpisi so pa delavci, ki so zaposleni, ker se je pojem javnih del silno širokogrudno tolmačil. Delavci so ostali za slučaj bolezni brez zdravniške pomoči, v slučaju brezposelnosti pa brez podpore, ker jim je manjkalo članstvo pri bolniškem zavarovanju. Zastonj so bila prizadevanja, da se krivica, ki jo trpe delavci pri javnih delih, popravi. V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje se je poudarjalo, da so javna dela zasilnega značaja, da ne predstavljajo pravo zaposlitev in da so več ali manj le neke vrste podpor za brezposelne delavce. Izkazalo se je, da javna dela vendar le niso začasna zaposlitev. Delavci so bili pri tako zvanih javnih delih zaposleni po več mesecev skupaj, mnogokrat tudi več ko leto. Spričo tega dejstva je le končno prodrlo mišljenje, da vsa javna dela niso začasnega značaja. Leta 1939 je nato izšla uredba ministrstva za gradbo, da morajo biti zavarovani za vse vrste zavarovanja vsi delavci, ki delajo pri delih, ki so dobili sredstva iz milijardnega posojila za javna dela in iz 4 milijardnega posojila za javna dela in državno obrambo in iz melioracijskega fonda. Na ta način je postala večina delavstva zaposlena pri javnih delih zavezana zavarovanju tudi za slučaj bolezni in starosti.

Sedaj je v teku akcija, da se odpravi še zadnje izjeme, da ne bi bili delavci zavarovani za vse vrste zavarovanja pri javnih delih. To je tem bolj potrebno, kot se pri javnih delih navadno ne sprejema začetniške kadre delavstva, ampak ono delavstvo, ki je bilo že zaposleno in zavarovano. Nobe-

nega razloga ni, da delavstvo ne bi bilo v polnem obsegu zavarovano. Pojem začasne zaposlitve ne more biti merodajen, če imamo že od nekdaj zavarovano tudi sezijsko delavstvo.

Jesenice Javornik

Vse tovariše in tovarišice obveščamo, da priredi Zveza narodnih žena in deklet z Jesenic v nedeljo 9. t. m. ob 3. uri pop. v prostorih Sokolskega doma na Koroški Beli »Mladinski koncert« s sodelovanjem »Gorenjskega slavčka«, malih harmonikarjev in tamburaškega zbora ZNŽD.

Na koncertu sodelujejo izključno naši domači sinovi in hčere, zato je prav, da jih podpiramo, ker se tako žrtvujejo za zboljšanje gmotnega položaja bednim državljanom v okolici. Iz predvidenih virov so bile podpore že nakazane.

V četrtek 6. t. m. bo ob 5. uri pop. širša odborova seja v pisarni NSZ na Kor. Beli in se bo na njej razpravljalo o novem položaju delavstva KID z ozirom na bližajoča se pogajanja za zboljšanje obstoječih draginskih doklad in o predvideni delni spremembi kolektivne pogodbe.

Logatec

V ponedeljek, dne 3. t. m. se je vršila v gostilni Kunc širša seja pripravljalnega odbora, na kateri je bilo sklenjeno, da se bo vršil ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 9. t. m. ob 15. uri pop. v gostilni Kunc. Ob isti priliki se bo vršilo tudi predavanje, ki ga bo imel tov. dr. Kovič o socialnem zavarovanju delavcev. Vabimo delavstvo, da se ustanovnega občnega zbora in predavanja udeleži v največjem številu.

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

Iz naših delavskih krajev

Ribnica

»Slovenski delavec«, glasilo Zveze združenih delavcev, poroča v svoji zadnji številki od 31. januarja 1941 pod naslovom: »Konec razrvanosti v delavskem stanu« sledeče:

»Preteklo nedeljo je bil občni zbor podružnice ZZD v Ribnici. Tudi tu so delavci spoznali, da so jih ostali delavski pokreti samo v škodo razdvajali. Obrnili so hrbet ter pokretom in prešli v naš tabor. Značilno je, da je na tem zboru govoril tudi tajnik tamkajšnje krajevnice organizacije Narodne strokovne zveze ter se čisto neprikrito izjavil za ZZD. Obljubil je celo, da bo celotno članstvo tamkajšnje podružnice NSZ pripeljal v naš tabor.«

Resnici na ljubo moramo povedati, da se tajnik podružnice NSZ v Ribnici omnejenega občnega zbora sploh ni udeležil, da zato tudi takih izjav podati ni mogel. Bil pa je na občnem zboru le član naše organizacije, ki je predlagal, da bi bilo umestno in za delavstvo koristno, če bi obe organizaciji nastopili skupno pri vseh mezdnih pogajanjih. Nadalje je našteval uspehe NSZ za tamkajšnje delavce, čemur so se vsi člani ZZD čudili. Vse druge podtaknjene izjave so navadna izmišljotina in skromna želja vodstva Zveze združenih delavcev.

Smatramo, da s takim pisanjem »Slovenskega delavca« v delavskem stanu ne bo nastopil konec razrvanosti in vrnitev v slovensko narodno celoto. Čudimo pa se takemu pisanju prav v času, ko nekateri politični veljaki oznanjajo drugačno moralo: Da bi bilo lepo in dostojanstveno, ko bi se naša javna glasila dvignila visoko nad dnevne strasti in bi iz tega visokega vidika obdelovala naša narodna vprašanja. Morda je za nekatero težko, da se dvignejo nad dnevne strasti in se dajo voditi le po največjih narodnih in državnih vrednotah. Morda je res težko, toda potrebno.

Priporočamo »Slovenskemu delavcu« naj bi bilo to poslednje izzivanje take vrste in naj nastopi pomirjenje, da bomo močni in veliki v času velike preizkušnje.

Mežica

Na naš zadnji članek v »Novi Pravdi« glede dobave slanine, oziroma nakupa prešičev, dodajamo še nekaj pojasnil:

Tukajšnje podjetje je odobrilo delavskim zaupnikom kredit v znesku din 500.000 za nabavo slanine, oziroma nakupa prešičev. Razpisana je bila nabava na različna podjetja. Ker pa so domači mesarji pristali na najnižjo ceno, so oddali delavski zaupniki nabavo slanine domačim mesarjem. Govoril se, da so bili prešiči v okolici po din 14.25 živa vaga. Izvedeli smo, da niso bili to špeharji, temveč domači prešiči, zato so različne govorice, ki so o teh cenah krožile, pretirane.

Pri drugi enaki nabavi svetujemo našim delavskim zaupnikom, da se zavarujejo in pri nakupu kontrolirajo cene na licu mesta, da se tako izognejo očitkom o previsokih cenah.

Jesenice

Zveza narodnih žen in deklet priredi v četrtek 6. t. m. zdravniško predavanje go dr. Kristan Lunaček Slave iz Ljubljane ob 8. uri zvečer v članski sobi naše podružnice v Sokolskem domu na Jesenicah. Predavanje bo spremljano s skioptičnimi slikami.

V nedeljo 9. t. m. se bo vršil ob 9. uri dopoldne v prostorih Sokolskega doma na Jesenicah redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Vsakega posameznega člana mora zanimati, kaj je podružnica storila v dobrobit delavstva med letom. Vse to bo razvidno iz točnih poročil posameznih odbornikov. Na udeležbo polagamo veliko važnost, ker bomo na občnem zboru sklepali o bodočem delu in smernicah podružnice. Tovariši in tovarišice vsi na občni zbor.

Politični pregled

Minister dr. Fran Kulovec je imel v nede- ljo shoda v Celju in v Laškem. Kakor posne- mamo po »Slovenskem domu«, je na celjskem shodu v svojem govoru najprej poudarjal po- trebo po slogi v slovenskem delu Jugoslo- venske radikalne zajednice, nato pa med drugim izvajal: »Mi moramo biti močni in disciplinirani, ker nas čakajo hude naloge. Mi, ki smo brez dvoma večina našega sloven- skega naroda, nosimo v prvi vrsti odgovor- nost za njegovo usodo.

Ni zdaj čas, da bi se stranke med se- boj prepirale

in razpravljale pred javnostjo o osebnih ali drugih zadevah. Zelimo, da zaradi vsega na- roda nastopi med nami pomiritev. Ali ne bi bilo lepo in dostojanstveno, če bi se naša javna glasila dvignila visoko nad dnevne strasti in bi iz tega visokega vidika obdelo- vala naša narodna in državna vprašanja. Morda je za nekatere težavno, da se dvignejo nad dnevne strasti, toda potrebno je. Naj na- stopi pomirjenje, da bomo močni in veliki v časih velike preizkušnje. Vem, da je pri nas peščica ljudi, ki dela proti obćim narodnim koristim, ki stoji pod tujim vodstvom in sledi tujim smotrom. To so levičarsko usmerje- ni ljudje, ki predstavljajo pogibel za naš no- tranji mir v državi. Vsem tem napovedujemo boj in kličemo po močni roki, ki bo izgnala elemente anarhije in prevrata iz našega jav- nega življenja! Mi nočemo komunizma! Mi smo in hočemo biti dobri Jugoslovani, dobri Slovenci, Hrvatje in Srbi. Mi hočemo delati za dobro kralja, naroda in naše velike in močne države Jugoslavije! V nadaljnjih izva- janjih je dr. Kulovec ponovno poudaril na- čelno zahtevo po samoupravi Slovenije. Ome- njal je nato, kako smo po zaslugi vodstva na- še zunanje politike s knezom namestnikom na čelu ostali otok miru sredi razburkane Evrope, zaradi česar smo lahko srečni.

V Zagrebu sta se mudila nemška gospodar- stvenika dr. Ilgner in dr. Dietrich. Njima na- čast je priredil nemški generalni konzul te dni sprejem v hotelu »Esplanade«. Prišli so poleg drugih podpredsednik Hrvatske selja- ške stranke senator Košutić, mestni župan Starčević, predstojnika oddelkov banke obla- sti dr. Lamer in Kolar, zastopnika Gospodar- ske sloge Tomašić in dr. Jančiković, direktor Pogoda dr. Flegl, direktor Pohita dr. Novak in mnogi drugi zastopniki gospodarskih po- djetij v Zagrebu. Dr. Ilgner je imel kratek govor, v katerem je poudarjal važnost go- spodarskega sodelovanja evropskih držav.

Bavil se je predvsem z gospodarskimi odnošaji med Nemčijo in Jugoslavijo in poudarjal medsebojno povezanost gospodarskega življenja obeh držav.

Rekel je, da stremi nemško gospodarstvo za tem, da bi se v Jugoslaviji čim bolj povečalo kmetijsko delovanje, s čimer bi se dvignil življenjski standard in od česar bi imela svo- je koristi tudi nemška industrija. Sporočil je, da bo z odobrenjem bana dr. Šubašića šlo iz banovine Hrvatske več kmečkih mladeničev v Nemčijo na preučevanje nemškega kmetij- stva.

Ob osmi obletnici narodnosocialističnega prevzema oblasti v Nemčiji

je imel kancelar Adolf Hitler velik govor.

Najprej je ugotovil, da je Nemčija izgubila preteklo svetovno vojno zaradi razcepljenosti in nesposobnega vodstva, a ni bila poražena, čeprav je bil ves svet proti njej. Nemško ne- edinost je odpravil narodni socializem, ki si je postavil za smoter razveljavljanje versaj- ske mirovne pogodbe. Toda Anglija, ki je ustvarila svoje svetovno cesarstvo samo s kri- vicami, je zavrnila vse pobude za mirno ure- ditev sveta. Njeni vojni hujskači so tudi po začetku zdajšnje vojne zavrnili vse Hitlerje- ve mirovne ponudbe. Zaradi tega se je Nem- čija oborožila tako, kakor ni bila nikdar obo- rožena še nobena država. Prepričati hoče, da bi jo Angleži uničili. Ko bo prišlo do odločil- nega udarca, bodo Angleži poskusili, kaj Nemčija dejansko premore. Nemčija je že od začetka v svojih vojnih načrtih ukrenila vse

potrebno tudi glede ameriške pomoči, na ka- tero se Angleži zanašajo. Nemški narod nima nič proti ameriškemu narodu, če se bo pa Amerika mešala v evropsko vojno, se bodo reči samo hitreje razvijale. Vsaka ameriška ladja, ki bo prišla v spremstvu ali sama v Anglijo, bo potopljena. Kdor misli, da Angliji lahko pomaga, naj ve, da se bo Angliji zgo- dilo tisto, kar ji pritiče. Če nasprotnik misli, da bo Italija odpadla od Nemčije, se moti. Prijateljstvo med Nemčijo in Italijo ni meše- tarjenje. Morda se Anglija zanaša na Balkan, toda kjer koli se bo pokazala, tam jo bodo Nemci tolkli, ker so dovolj močni za to. Ker je Nemčija uredila svoje življenje, jo navzlic pomanjkanju ne bo mogoče uničiti z lakoto in s stisko v suščinah. Vem, da se je nemški narod zarotil z menoj in da pojde z menoj čez drn in strn. Še živi v nas stari duh, ki je pripravljen prenesti vsak udarec in za vsako ceno doseči smoter. Na kopnem se je številno divizij močno pomnožilo in oprava zboljšala. Pomladi se bo začela podmorniška vojna in videlo se bo, da nismo spali. Tudi letalska sila se bo pokazala. Naše sile bodo prinesle odločitev tako ali tako. Prepričan sem, da bo leto 1941. postalo zgodovinsko leto velikega novega reda v Evropi. To leto bo prineslo osnovo za sporazum in spravo med narodi. S tem bo židovstvo moralo doigrati svojo vlo- go v Evropi. Morda se bodo smejali mojim napovedim, toda bodoči meseci bodo doka- zali, da imam prav.

Namesto umrlega ministrskega predsedni- ka Metaksasa je bil imenovan

dr. Aleksander Korizis, ki je podal no- vinarjem nasledno izjavo:

Moram samo nadaljevati politiko, katero je začrtal Metaksas, ki je za nas umrl samo te- lesno, ne pa tudi duhovno. On je pri nas, da nas vodi na poti časti in dolžnosti. Prizadeval si bom, da svet ne bo opazil nobene spre- membe politike pokojnega šefa, ker mislim, da je ta politika mnogostranska na vseh po- dročjih vladnega delovanja in edina, ki ustre za vsej državi. Dokazano je, da je bila ta po- litika venčana z uspehi in slavo, kajti vse, kar je bilo storjeno, ni bilo slučajno, temveč je bilo uspeh razumnega dela tega velikega drž- avnika. Nihče med nami ne more reči, da ne čutimo izgube našega šefa, toda mislim, da bo njegova duša zelo razočaran, če ga bomo samo objokovali. V tem resnem preokretu na- šega naroda nam življenje nalaga, da vztra- jamo na poti, ki sta nam jo začrtala duh in delo velikega pokojnega Grka.

Kakor javljajo s službenih mest v Bukare- štii,

se položaj v Rumuniji stalno boljša,

ker se je vojski posrečilo vzpostaviti popoln red. Promet v prestolnici in v vsej državi je podrejen najstrožjim odredbam. Izdana je bi- la naredba, po kateri ne sme noben avtomo- bilist zapustiti Bukarešte brez pismenega do- voljenja policijskega ravnateljstva. Prav ta- ko tudi dovoljenja za potovanja z vlaki iz- daja vojaško oblastvo, in to samo državnim uradnikom za službena potovanja, drugim pa le v nujnih primerih. V prestolnici je še zme- rom nadzorovanje občinstva po ulicah. Hišne preiskave so odkrile v raznih osebnih in le- gionarskih skladiščih poleg drugega velike količine orožja: 85 strojnih pušk, 1000 navad- nih vojaških pušk 3245 lovskih pušk 4576 sa- mokresov, na tisoče nabojev in 17 zabojev druge municije. Pri nekem bivšem komisarju legionarske policije so našli v domači in tuji valuti okrog 12 milijonov lejev in tudi strogo zaupne listine, ki so bile last glavnega gene- ralnega štaba in direktije državne varnosti. Listi obnavljajo mnoge fotografije aretiranih upornikov, zaplenjenega orožja, naropane- ga blaga in opustošenih mestnih delov.

»Newyork Times« poročajo iz Wellingtona na Novem Zelandu, da je bil

med Zedinjenimi državami, Avstralijo in Novim Zelandom dosežen vojaški sporazum glede skupnih obrambnih ukrepov v primeru razširitve sovraž- nosti na območju južnega dela Tihoga morja.

Predvsem naj bi Avstralija in Novi Zeland pomagala Zedinjenim državam v primeru ja- ponskega napada na Nizozemsko Vzhodno In- dijo. Poslala bi svojo vojno mornarico in let- talstvo v Singapor. Po navedbah tega lista je ameriški zunanji minister Hull izrazil željo, da bi Avstralija in Novi Zeland v tem prime- ru na svojih letališčih in v pristaniščih dali ameriškim ladjam in letalom možnost, da se zalagajo z gorivom. Zedinjene države bi do- bile mornariška in letalska oporišča ob vz- hodni in južnoavstralski obali in ob severni novozelandski obali. Sporazum glede teh vprašanj je v glavnem že dosežen. »Newyork Times« poročajo dalje, da so Angleži na No- vem Zelandu zadnje čase zgradili več skriv- nih vojaških letališč.

Pred kratkim je francoska vlada napove- dala

ustanovitev nove enotne stranke za vso Francijo,

tako zvanega nacionalnega zbora. Medtem pa so v Parizu očitno v opozicijskih vrstah že ustanovili novo enotno stranko, tako zvaní nacionalni ljudski zbor. Novo stranko so v Parizu ustanovili zastopniki bivših bojevni- kov, socialističnih odpadnikov, člani združenja kovinarskih delavcev in Lavalovi somišljeni- ki. Pariška stranka si je postavila za program obnovo Francije, ki je v smislu razglasa, ki je bil izdan o priliki ustanovnega zborovanja, mogoča le, če se Francija vključi v novi ev- ropški red. Program stranke določa obrambo domovine in kolonij in duhovno, gospodarsko in politično sodelovanje pri obnovi Evrope. Pri tej obnovi morajo sodelovati tudi franco- ske kolonije. Razglas tudi poudarja, da mo- rabiti Afrika skupno področje Nemčije in Francije.

Notranjepolitični položaj v Bolgariji se je nepričakovano poostiril. Te dni se je začela namreč v sobranju razprava o proračunu kmetijskega ministrstva.

Kmetijski minister Bagrjanov je pri tej priliki podal svoje poročilo, ki pa je izzvalo splošno presenečenje.

V svojem govoru je namreč izredno ostro grajal celotno gospodarsko politiko vlade in se zavzemal za strogo izvajanje načrtnega go- spodarstva. O Bagrjanovu se je že večkrat govorilo, da je zagovornik narodnega socia- lizma, in označevali so ga v tej zvezi celo že za bodočega vodilnega državnika Bolgarije. Po njegovem govoru je bila seja sobranja; ka- teri so prisostvovali vsi člani vlade, takoj prekinjena, vlada pa se je umaknila k po- svetovanju. Pri tej priliki je podal trgovin- ski minister Zagorov v znak protesta proti nastopu kmetijskega ministra Bagrjanova ostavko. Seja sobranja se je nato nadaljevala pozno v noč. Razširile so se že vesti, da je kriza vlade neogibna. Predsednik vlade Filov je drugi dan prosil za avdienco pri kralju Borisu, kateremu je poročal o položaju, ki je nastal v zvezi z govorom Bagrjanova. Kakor zatrjujejo, je Filov pri tej priliki ponudil ostavko vlade, da bi omogočil vladarju razči- ščenje položaja. Kmalu po avdenci Filova pa se je izvedelo, da je kralj Boris ostavko vla- de odklonil in da bodo izvršene v vladi mor- da le nekatere manjše osebne spremembe. V glavnem bo vlada nadaljevala svojo dozdaš- njo politiko. Iz tega bi se dalo sklepati, da so se izjalovili načrti levičarjev in desničarjev, ki so zadnje dni poskušali omajati položaj vlade in jo prisiliti k odstopu.

Ruski list »Trud« je objavil pred dnevi čla- nek svojega sodruznika Janovskega o angle- ški politiki v Sredozemlju. Iz članka povze- mamo nekaj misli:

Medtem ko so imele angleške operacije v severni Afriki najprej značaj obrambe Egipta, kažejo sedaj čedalje bolj značaj priprav za splošno bitko za za- varovanje položaja Velike Britanije v Sredozemlju sploh.

Zdajšnji predsednik angleške vlade Churchill pripada oni vrsti ljudi, ki so nasprotniki sle- hernege angleškega popuščanja na tem po- dročju. To je dvakrat javno izpovedal, naj- prej l. 1936. nato pa še l. 1939. Pri tem ne gre toliko za varovanje njenih gospodarskih ko- risti na tem prostoru kakor za očitne strate- ške prednosti. Za Veliko Britanijo predstavl- ja Sredozemlje križišče poti, ki spajajo sko- raj tri četrtine vseh britanskih ozemelj. An- gleške postojanke v Sredozemlju so najboljšee

jamstvo vseh vezi. Oblast v Sredozemlju je torej potrebna predvsem za obrambo raznih delov britanskega imperija. Bližnji vzhod je za Veliko Britanijo eden izmed najpomembnejših pomorsko-prometnih a tudi kopnih in zračnih prometnih vozlov. Razen tega pa oblika Sredozemsko morje kar tri dele sveta in tako omogoča Veliki Britaniji dostop k vsakemu izmed njih. Zdaj mora Anglija voditi borbo proti državi, ki ji je nekoč sama pomagala na noge v borbi za njene imperialne postojanke, ker je od nje pričakovala pomoči proti Franciji. To pomeni seveda popolno izpremembo njenih nekdanjih političnih in strateških načrtov v Sredozemlju. Ta preokret se je prav za prav prvič pokazal že v svetovni vojni, toda kasneje so Angleži večkrat spremenili svoj postopek, kakršno je pač bilo njihovo razmerje do Francije, proti kateri so zmerom držali v rezervi Italijo. Šele abesinska vojna je Angleže opozorila na italijansko nevarnost, ki je terjala drugačno strategijo. To opažamo v zdajšnjem spopadu. Položaj pa se v toliko zapleta, ker se istočasno vrši tudi borba za afriško kopno zemljo. Pojav nemških letalskih sil v Sredozemlju napoveduje nove zaostritve borbe na vsem tem področju, ki je eno izmed najpomembnejših v zdajšnji vojni.

Angleški minister za trgovinsko mornarico je v nekem govoru rekel med drugim tole:

»Čedalje bolj se bližajo dnevi, ko bo proti Angliji zagnan največji vojaški stroj sveta.

Angleški narod čaka strašna preizkušnja in treba bo vzdržati še več kakor doslej. Angleški narod bo te preizkušnje vreden, saj ni prvič v njegovi zgodovini, da se je proti tujim diktaturam postavil v boj za obstanek. Zgodovinska naloga vsega angleško govorečega sveta je, osvoboditi narode nasilja in samoderštva.

Po londonških vesteh je

vsebinska Hitlerjeve poslanice, ki jo je francoski pariški poslanik Brinon izročil maršalu Petainu, zelo grozečega značaja.

Dasi besedilo poslanice potanko ni znano, vendar zatrjujejo na mestih, ki so blizu vladi v Vichyju, da Nemčija v njej vzdržuje ne samo vse svoje zahteve po popolnem sodelovanju Francije z Nemčijo, marveč razen tega tudi zahteva, da stopijo v francosko vlado novi sotrudniki. Spomenica nadalje obravnava tudi položaj na Sredozemskem morju in dokazuje potrebo francoskega sodelovanja v razpletu položaja v Sredozemlju. Potreba Bi-

zerte kot nemškega oporišča na afriški obali se sicer dobesedno ne navaja, toda na splošno je rečeno, da bi se moralo francosko-nemško sodelovanje poslužiti vseh v Sredozemlju razpoložljivih oporišč.

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo vsebino izjave, ki jo je podal ameriški predsednik Roosevelt angleškemu veleposlaniku lordu Hallifaxu o priliki njegovega prihoda v Zedinjene države. Roosevelt je dejal:

da Anglijo in Zedinjene države vežejo vezi krvi in prijateljstva.

Prepričan sem, gospod poslanik, je nadaljeval Roosevelt, da bo vaša navzočnost v Washingtonu v še večji meri ojačila te močne vezi. Imejte pri svojem delu zagotovilo, da lahko računate zmerom na popolno pomoč tako z moje strani kakor tudi s strani vseh odgovornih uradov ameriške vlade. Zagotavljam vam, da sem trdno odločen, da bom nudil Angliji v čedalje večjem obsegu svojo pomoč ter ji dal na razpolago vse dobave orožja in municije, ki prihajajo zdaj čedalje hitreje iz razširjenih obratov v Zedinjenih državah. — Vsebinsko Rooseveltove izjave smatrajo kot posreden odgovor ameriške vlade kancelarju Hitlerju, zlasti kar se tiče njegovih izjav o ameriški pomoči Angliji.

Ameriški zunanjepolitični odbor poslanske zbornice je z neznatnimi spremembami

odobril Rooseveltov zakonski osnutek o posojanju vojnega materiala demokratskim državam.

Podatki o glasovanju niso znani. Baje pa je znašala večina za Rooseveltov osnutek samo en glas. Pred tem je odbor je odbor odbil predlog newyorškega poslanca Fisha, naj bi bila za posoditev vojnega materiala Angliji določena meja v vrednosti 2000 milijonov dolarjev. Rooseveltov zakonski osnutek je zdaj pred celotno poslansko zbornico. Računajo, da bo zbornica osnutek kmalu odobrila.

Voditelj svobodnih Francozov, general de Gaulle, je imel velik govor po radiu ter je v njem

vabil oborožene sile v francoski Afriki, naj pomagajo doseči končni smoter v Afriki: zasedbo vse italijanske Libije.

Če zmaga nasprotnik, je rekel de Gaulle, bo Francija z imperijem vred postala vojno in delovno področje za Nemčijo in Italijo.

Kakor poročajo iz Saigona, sta

Siam in francoska Indokina na japonsko posredovanje sklenila premirje.

Boji pa se menda kljub temu niso ustavili. Mirovna pogajanja bodo v Tokiu in mir bo

tak, kakor ga bodo narekovali Japonci.

Po devetih zaporednih mirnih nočeh, so v noči na 30. januarja

nemška letala spet napadla London.

Napad se je pričel že zelo zgodaj zvečer, bil pa je končan še pred polnočjo. Nemška letala so vrgla na London in okolico predvsem mnogo zažigalnih bomb. Vsi požari so bili, kakor javlja Reuter, hitro obvladani. Bombe so povzročile dokaj škode na hišah in trgovinah. Mnogo poslopij je bilo uničeno ali poškodovano. Število človeških žrtev ni posebno veliko.

Po vesteh angleškega letalskega ministrstva so v noči na nedeljo, odnosno v nedeljo, angleški bombniki napadli pristanišče v Brestu in Boulogneu in letališči pri Ostendu in Berguesu.

Letala so bombardirala predvsem nemške vojaške tovarne čolne v pristaniščih. Nemška lovska letala so skušala preprečiti napad in prišlo je ponovno do letalskih bitk nad Kanalom in Boulogneom. Pri tem so bila tri nemška letala sestreljena. Pri teh operacijah je sodelovalo nad sto angleških lovskih letal. Angleški bombniki so posamično napadli sovražni letališči pri Ostendu in Berguesu. V borbah s sovražnimi letali je bilo eno nemško letalo sestreljeno. Angleži so pri teh operacijah izgubili, kakor navaja poročilo, eno samo lovsko letalo.

Kitajski maršal Čangkajšek je

razpustil eno izmed dveh komunističnih armad. Dejal je, da je storil to zaradi tega, da bi se ohranila disciplina v kitajski vojski.

Razpuščena komunistična armada je v zadnjem času čedalje bolj kazala znake nediscipliniranosti in je večkrat izvedla napade, ne da bi jih zapovedalo vrhovno poveljstvo. Čangkajšek pravi, da ga pri razpustitvi te komunistične armade niso vodili politični razlogi, pač pa samo želja, da se ohrani disciplina kitajske vojske in potrebni enotni borbeni duh.

Sredi preteklega tedna

so Angleži zavzeli v Libiji Derno.

Derna s 15.000 prebivalci je glavno mesto enako imenovane libijske pokrajine. Mesto je oddaljeno 180 km zahodno od Tobruka in 300 km od egipčanske meje. Derna je moderno zidano mesto z lepimi nasadi in okolico. Italijani so vložili mnogo denarja, da so zgradili lepo pristanišče. Mesto ima obilne vrelce žive vode. Za Anglijo je zasedba Derna neprecenljive važnosti, ker imajo šele sedaj za

F. Gobey:

Umor na plesu

30

Nointel je sklenil obiskati gospo Cambryjevo in potem po možnosti odvesti preiskovalnega sodnika v vežo, kjer bi se lahko nemoteno pogovarjala. Ko je stopal po stopnicah, je gospod Darcy odšel iz lože, kjer je zdaj ostala gospa Cambryjeva sama. Sprejela ga je zelo prijazno.

»Gospod Darcy je pravkar odšel. Zelo rad bi govoril z vami. Doli v pritličju se bosta lahko sestala.«

»Poiskal ga bom. Bil sem na lovu...«

»Pri markizi Barancosovi?«

»Da, in šele nocoj sem se vrnil z dežele...«

»Sam?«

»Čisto sam. Gospa se bo vrnila šele jutri. Zelel sem videti svojega prijatelja Gastona.«

»Tudi on išče vas.«

»Vem, doma me je čakalo njegovo pismo. Iskal sem ga na stanovanju, pa ga ni bilo tam. Upal sem, da se bom tu srečal z njim. Okoli polnoči bo pa čisto zanesljivo v klubu. Tam ga bom poiskal, če ga prej ne dobim.«

»Tako žalosten je zadnje dni. Ogiblje se ljudem, nikamor ga ni.«

»Žalosten? Namesto da bi bil vesel, ker je gospodična Berta prostala.«

»Da, toda njegov stric še zmerom ni ustavljal preiskave proti njej. Razen tega muči Gastona še nekaj drugega.«

»Kaj pa se je zgodilo?«

»Ali poznate Bertinega svaka?«

»Kapitana Crozona? Seveda ga poznam, še zelo dobro!«

»Saj veste, da je zaradi anonimnih pisem sumil svojo ženo nezvestobe.«

»Med nami povedano: prav je imel. To bi moral zvedeti tudi gospod Roger Darcy zaradi Berte.«

»To že tudi ve. Povedala sem mu, kako se je sirota žrtvovala za svojo sestro. Da reši sestrina pisma, je šla v opero in da reši sestrinega otrčka, se je vozila v tisti usodni noči po Parizu.«

»Vse to se mi je kar zdelo.«

»Mislim pa, da se vam niti ne sanja, kaj se je zgodilo na stanovanju kapitana Crozona.«

»Kaj pa?«

Zdaj je gospa Cambryjeva opisala dogodek, ki ga je doživela pri kapitanu.

»Kako junaškega srca je to dekle!« je navdušen vzkliknil Nointel.

»Da, toda junaštvo jo je zelo drago stalo. Gaston je začel v njo dvomiti.«

»Ali je tako kratkoviden? Saj je sploh nemogoče, da bi bila ona mati tega otroka! Takšno nemurnost mora verjeti samo kapitan Crozon! Jez bom že Gastonu vse pojasnil in ga potolažil.«

»Bog naj vam pomaga! Glejte njegovega strica! Zdaj bo prišel k nama.«

Nointel je pogledal v ložo Klavdine Rislerjeve. Dajala mu je neka znamenja, kakor bi mu hotela reči: »Pridi čimprej govoriti moram s teboj!«

»Zdaj se bo začelo tretje dejanje,« je rekla gospa Cambryjeva. »V loži se z gospodom

Rogerjem ne bosta mogla pogovarjati, ne da bi motila sosede...«

Nointel je pozdravil lepo vdovo in odšel. Na hodniku je srečal preiskovalnega sodnika.

»Zelo me veseli, da sva se dobila,« je dejal sodnik. »Zelet bi z vami govoriti?«

»Upal sem, da vas bom dobil v loži gospe Cambryjeve.«

»Ali bi želeli poslušati tretje dejanje?« je vprašal preiskovalni sodnik.

»Rajši bi se pogovarjal z vami.«

»Pa pojdiva v vežo!«

Tam ni bilo žive duše.

»Gospod,« je začel preiskovalni sodnik,

»vi ste najboljši prijatelj mojega nečaka. Pomagali ste mu pri težavnem delu, da dokaže nedolžnost svoje izvoljenke. Toda z vami ne mislim govoriti o njem, ampak o neki drugi osebi.« Včeraj mi je nečak zaupal nekaj zelo nenavadnega. Večkrat mi je že povedal, da ste pravemu zločincu na sledu. Trdil je celo, da spadajo osumljenci med najboljšo družbo. Priznavam vam, da mu nisem mogel prav verjeti. Toda snoči mi je povedal, da je vratarica lože našla poleg trupla Julije Orcivalove nekakšen gumb z začetno črko in da mi boste vi ta gumb izročili.«

»To je čisto točno!« je takoj potrdil Nointel.

»In s tem ste si, gospod,« je nadaljeval Darcy, »vzeli pravico, da zamenjate preiskovalnega sodnika pri težavnem vprašanju iskanja morilca. S tem ste storili hud pregrešek.«

»Mislim sem si, da namen opravičuje sredstva.«

»Kakšen namen? Vzeli ste predmet, ki bi utegnil pravici dosti pomagati.«

seboj strašno, 500 km široko pustinjo. Prišli so tudi do vode, ki je ne bo treba več voziti čez puščavo. Od Derne do Bengazija znaša razdalja po obmorski cesti 270 km. Ta pas dežele je precej rodovit in v pomladnem času poln zelenja in cvetja. V Cirenajki ostaja zdaj Italijanom edino večje пристanišče v Bengaziju. Bengazi pa ima zelo dobro in moderno zgrajeno luko, ki je služila tudi za izhodišče Grazianijeve ofenzive proti Egiptu. Angleži pa se ne približujejo Bengaziju le po obmorski cesti, ampak tudi skozi puščavo, kjer je pot za skoro 100 km krajša. Italijani jim skušajo zastaviti pot južno od Derne pri Mekelliju. Toda po padcu Derne so te italijanske čete v nevarnosti, da bodo obkoljene, ako se ne umaknejo hitro proti Bengaziju. Pri Bengaziju med vsekakor pričakovati odločilne bitke med generalom Wavellom in maršalom Grazianijem.

Vrhovno poveljstvo angleške vojske na bližnjem vzhodu je 2. t. m. objavilo:

V Eritreji so angleške oborožene sile zavzele Agordat.

Ujeto je bilo več sto Italijanov in zaplenjeno mnogo topov in motornih vozil. V poslednjih borbah je bilo uničeno šest srednjih in pet lažjih tankov in 15 topov. Pri napadu na Agordat so sodelovale angleške in indijske čete. Sovražnik je imel velike izgube. Italijani so se začeli iz Agordata naglo umikati proti vzhodu vzdolž železniške proge v smeri proti Masau, ki leži 175 km daleč od Agordata. Angleške čete so že dan prej začele zasledovati umikajočo se italijansko vojsko. Kakor kaže se bodo skušali Italijani znova postaviti v bran pri Kerenu. Zavzet je tudi Barentu. Na abesinski fronti se Italijani umikajo v smeri od Meteme proti Gondaru. Angleške motorizirane sile jih neprestano zasledujejo. Na južnoabesinski fronti se prav tako nadaljuje pritisk na italijanske postojanke pri Mojali.

Casopisje prinaša

podrobnosti o zavzetju Agordata in Barenta.

V Agordat je vkorakalo v soboto 20 indijskih vojakov. Našlo je mesto zapuščeno. Italijanska vojska se je umaknila iz mesta očitno že prejšnji dan. Pred zavzetjem Agordata so bili v okolici mesta dva dni zelo hudi boji. Poročevalec United Pressa javlja, da je padlo po angleških cenitvah v teh bojih okoli 700 italijanskih vojakov. Mnogo Italijanov je bilo tudi ujetih in so Angleži zaplenili med drugim 11 italijanskih tankov. Barentu

so angleške čete zasedle v nedeljo. Mesto je bilo že od treh strani obkoljeno, ko se je italijanska posadka, ki je štela okoli 10.000 mož, odločila za umik, ki je bil izveden pod zaščito teme v soboto zvečer in sicer po edini preostali ozki gorski cesti, ki drži proti jugovzhodu ter se 60 km pred Asmaro združi s cesto Asmara — Adis Abeba. Umik po tej cesti bo za Italijane najbrž zelo težaven. Verjetno pa je, da se del italijanske vojske umika še tudi po gorskih stezah na mulah. Zaradi težavnega ozemlja aje Angležem v gorovju otežkočeno zasledovanje. Italijanom je v prednost, da so gorska plemena na ozemlju, skozi katerega se umikajo, njim naklonjena.

Zadnje vesti iz Kaira javljajo, da so

angleške čete zasedle Cireno,

zadno utrjeno postojanko med Derno in Barcejem. Apolonija je odrezana od zaledja. V Eritreji se Angleži bližajo Kerenu in v Abesiniji Gondariu.

Ob južni meji Abesinije operirajo zdaj vzhodno od Rudolfovega jezera južnoafriški oddelki

prvič že na abesinskih tleh.

Operacije so bile izvedene na izredno težavnem ozemlju in so Italijane presenetile. Južnoafriške čete so tu napredovale tako daleč, da so zdaj že bliže Adis Abebi kakor kenjskemu glavnemu mestu Nairobi. V teh operacijah uspešno sodeluje tudi polk sestavljen iz abesinskih prostovoljcev. Ta polk je bil organiziran iz abesinskih beguncev v Keniji, ki so se že ob vstopu Italije v vojno preteklo poletje vsi kot prostovoljci prijavili v angleško vojsko. Medtem so bili ti Abesinci dobro izurjeni za vojaške operacije pod vodstvom angleških oficirjev.

Iz Aten poročajo: Po odbiti italijanski ofenzivi

so Grki spet dalje napredovali.

Zavzeli so več važnih postojank. Zajeli so tudi precej ujetnikov. V Tepeleniju so nastali veliki požari, kar smatrajo Grki za znak, da hočejo Italijani izprazniti kraj in se umakniti.

Italijanski list "Oggi" razpravlja v uvodnem članku o vojnem položaju in piše,

da v zvezi z vestmi o bližni ofenzivi proti Angliji ni treba pričakovati nikakršnih čudežev.

List poziva Italijane, naj bodo pri presojanju položaja stvarni in naj se ne vdajajo nikakim domnevam. Kadar je govora o napadu na angleški otok, je treba misliti ne samo na

prehod čez Kanal, marveč tudi na to, da je na angleškem otoku pripravljena močna vojska, ki jo je treba premagati.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: voli in telice I. po 9,50 do 10, II. po 8,50 do 9, III. po 8 do 9; krave I. po 8 do 8,50, II. po 7 do 8, III. po 6 do 7; teleta I. in II. po 12 din; v Kranju: voli in telice I. po 9,50, II. po 8,50, III. po 7,25, krave I. po 8,25, II. po 7,25, III. po 6, teleta I. po 13, II. po 12 din; v Ptujju: voli po 7,50 do 9, krave po 4,25 do 7,50, biki po 6 do 7, telice po 7 do 9 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: domači špeharji po 15 do 16, sremški špeharji po 17 do 18, pršutarji po 13 do 14, v Kranju: špeharji po 16,50 do 17, pršutarji po 15 do 16,50, v Ptujju: debele svinje za pleme po 10 do 11,75, v Črnomlju: pršutarji po 14 do 15. Prasici za rejo, 7 do 8 tednov stari, so bili v Kranju po 250 do 300 din za rilec.

KRMA. V Ljubljani: seno 95 do 130, slama 70, v Kranju: lucerna 150, seno 150, slama 100, v Črnomlju: seno 125 do 150, slama 60 do 75, na Jesenicah: sladko seno 175, slama 75 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 84 do 88, oprana 100 din z kg.

MED. V Ljubljani 36, v Kranju 36 do 40 din za kg.

KROMPIR. V Ljubljani 150 do 200, v Kranju 175 do 200, v Črnomlju 150, na Jesenicah 175 do 200 za 100 kg.

ZABELA. V Ljubljani: slanina 25 do 26, svinjska mast 28, v Kranju: slanina 26, svinjska mast 28,50 do 30, v Črnomlju: slanina 26 do 28, svinjska mast 26 do 30, na Jesenicah: sveža slanina 22 do 26, svinjska mast 26 do 28 din za kg.

FIŽOL. V Ljubljani 600 do 800, v Kranju 700 do 1000, na Jesenicah 700 do 1000, v Črnomlju 600 do 700 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v črnomeljskem okolišu navadno mešano vino po 10 do 16, finejše sortirano pa po 18 din za liter.

JAJCA. V Ljubljani 2, v Kranju 1,75 do 2,

»Hotel sem prisiliti zločinko, da svoje dejanje prizna.«

»Ali jo mar poznate?«

»Mislim sem, da jo poznam.«

»Pa ste se zmotili?«

»Da, sumničel sem markizo Barancosovo. Preizkusil sem jo, pa sem se prepričal, da je nedolžna. Jutri vam bo sama vse povedala.«

»Jutri?«

»Da, jutri! Sama me je prosila, naj vam sporočim njen prihod. Zdaj pa mi dovolite, da vam ta dragulj izročim.«

Gospod Darcy je vzel gumb in ga začel ostro opazovati.

»Čudno! je zamrmral. »Zdi se mi, da sem ga moral že nekje videti.«

»Upajva, da nama bo pomagal najti svojega lastnika.«

Sodnik se je zamislil, potem pa je hitro rekel:

»Se enkrat bom poklical vratarico v loži in vas.«

»Jutri vas bo tudi markiza Barancosova prosila, da jo s to žensko soočite.«

»Gospa Barancosova? Zakaj pa?«

»Ker je stopila v ložo Julije Orcivalove za gospodično Lesterelovo in ker je pri tem srečala neko drugo žensko, ko je iz lože odhajala. Potem bo še spomnila vratarico na nekaj malenkosti, ki jih je ta neumna ženska zamolčala, ker se ji niso zdele omembe vredne, vam pa bodo morda pomagale, da pravo zločinko odkrijete.«

»Gospod, govorite odkrito. Pravico imam, da te od vas zahtevam, čeprav zdajle nisem v svojem uradu.«

»Povedal vam bom vse, kar vem. Izhodna točka v tej tragediji je bil Golimov samomor v Julijini hiši. Ta pustolovec je pred

svojo smrtjo izročil Juliji ljubezenska pisma, ki jih je dobival od treh svojih ljubic.«

»Treh?«

»Da, treh. To vam bo tudi potrdila nekdanja Julijina sobarica. So pa še drugi dokazi, da je to res. Te tri ženske so gospa Crozonova, sestra Berte Lesterelove...«

»To vem.«

»Markiza Barancosova...«

»Ali vam je sama to priznala?«

»Davi je priznala meni, jutri bo pa vam. Pogovor med Julijo in njo je bil zelo oster, ker je Julija mislila, da ji hoče ona prevzeti Gastona.«

»Mojega nečaka?«

»Se celo s smrtjo ji je zagrozila, če bi ona Gastona vzela. Markiza na Gastona seveda nikoli ni niti mislila.«

»Kakor tudi Gaston ne na njo.«

»Naposled se je Julija pomirila in vrnila markizi pisma. To je bilo ob pol treh zjutraj. Ko je markiza odhajala, je stopila neka ženska, ki je bila prav tako oblečena v domino, k vratarici, ji nekaj tiho rekla in potem šla v ložo. To je bila ista ženska, ki je odhajala iz lože, ko je markiza stopila vanjo.«

»Vsega tega mi vratarica ni povedala...«

»Povedala vam bo, ko jo spet vprašate. Morda je niste dovolj spretno izpraševali. Če pa pristanete na preizkušnjo, ki vam jo bo markiza predlagala, vam bo takoj vse jasno.«

»Kakšna preizkušnja naj bi to bila?«

Nointel je povedal svoj načrt sodniku in ta ga je takoj sprejel.

V tem trenutku je bilo konec tretjega dejanja in občinstvo je napolnilo vežo. Gospod Darcy se je poslovil od stotnika in mu rekel:

»Gospod, računam na vašo pomoč in vas prosim, da se jutri potrudite k meni.«

Ko je Nointel šel svojo pot, je srečal Klavdino, ki jo je spremljal njen Rus. Pustila je svojega spremljevalca in odvrlela Nointela stran.

»Torej jo poznate?« je hlastno vprašala stotnika.

»Koga?«

»Svetlolasko z groba! Pogovarjal si se prejle z njo.«

»Meša se ti!«

»Norčuješ se iz mene. Bil si pri njej v loži do začetka tretjega dejanja. Ali nisi opazil, da sem ti dajala znamenja? Hotela sem te poklicati, ko si šel po hodniku, toda pridružil se ti je gospod, ki je prej sedel s svetlolasko v loži.«

»Dušica, motiš se! Nje nisi videla na grobu Julije Orcivalove!«

»Pravim ti, da sem jo takoj spoznala. Ali hočeš, da jo vprašam, zakaj je pobegnila, ko sem jo na pokopališču ogovorila?«

»Prosim te, miruj!«

»Ali želiš, da bi ji sledila, ko bo odšla iz gledališča?«

»Ne, ni treba, ker jo poznam. In prav zato, ker jo poznam, ti pravim, da se motiš.«

»Zdaj mi je vse jasno. Ona je tvoja ljubica, gospod, ki je s teboj govoril, je pa njen srečni soprog.«

»Saj ne veš, kaj govoriš, draga prijateljica.«

»Prav. Meni je vse eno. Želim ti dosti zabave. Svetujem ti pa, da se vrneš k temno-laskam, ker so te bolj poštene in bolj odkrite!«

Klavdina je stopila k svojemu Rusu in mu na glas rekla:

»Dragi moi, tole je znan pariški časnikar. S takšnimi ljudmi je dobro imeti znanje.«

v Črnomlju 1.50 do 1.75, na Jesenicah 2 do 2.50 din za kos.

MLEKO. V Ljubljani 2.50 do 3, v Kranju 2.50 do 3, na Jesenicah 3 din za liter.

SIROVO MASLO. V Ljubljani 40 do 56, v Kranju 48 do 52 din za kg.

MOKA. V Ljubljani: pšenična 5 do 8 do 9, turšična 4 do 5, ajdova 7 do 10, v Kranju: 5.50 do 9, turšična 5.50, ajdova 7.50 do 10, ržena 6.50, v Črnomlju: pšenična 5.50 do 9, turšična 5 do 5.50, ajdova 6 do 7, na Jesenicah: krušna 6.50, bela 8.50 do 9, ješprenj 6 din za kg.

TRDA DRVA. V Ljubljani 155 do 165, v Kranju 180 do 185, v Črnomlju 100 do 105 za kubični meter.

MESO. V Ljubljani: goveje I. predni del 16, zadni 18, II. predni 13, zadni 15, teletina 14 do 20, svinjina 18 do 24, na Jesenicah: goveje 12 do 18, teletina 16 do 18, svinjina 18 do 22, ovčje meso 15, prekajeno meso 25 do 28 za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 3. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.57 do 177.77 (za 215.90 do 219.10) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za din 54.80 do 55.20);

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Nemške klirinške marke so bile po 17.72 do 17.92 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 478.50 din.

Sejmi

9. februarja: Mengeš, Konjice, Zagorje, Grahovo, Pilštanj (kjer je tako običajno, se vrši sejem naslednji delavnik, v tem primeru 10. februarja);

10. februarja: St. Jurij ob južni železnici (okolica);

12. februarja: Motnik;

14. februarja: Brežice, Sevnica, Zalec, Dob p. Kamniku, St. Lambert, Žirovnica, Jesenice na Gorenjskem (kramarski), Ponikva pri Šmarju;

15. februarja: Bogojina.

Drobne vesti

= Narodna banka za stalnost dinarja. Zdaj, ko je prevzel posle guverner Narodne banke dr. Milan Radosavljevič, se pripravlja med drugim tudi ureditev in ustaljenje vrednosti dinarja v državi.

Stotnik se je pripravil na odhod. Zdaj mu je bilo nerodno, da se je sestel s Klavdino. S svojim brbljanjem bi utegnila ta ženska škodovati ugledu mlade vdove, ki sta ji bila on in Gaston dolžna toliko hvaležnosti.

»Vendar pa bom lepo vdovo opozoril na neumnosti, ki mi jih je povedala mala Klavdina. Sicer je zadeva precej nerodna, pa nič ne de. Zdaj je stotnik dalje razpredal svoje misli in si oblačil površnik. »poiščimo Gastona!«

Ko je stopil v klub, ni našel v rdeči dvorani nikogar. Šel je v sobo, kjer so kvaritali. Takoj je zagledal med igralci Gastona. Pred njim je bil velil kup zlatnikov. Ker je sedel obrnjen proti zidu, ni videl Nointela. Gaston je bil videti slabe volje. Menda je strašno izgubljal. Stotniku se je zdelo, da je prišel ob pravem času, da ga reši.

»Vraga,« je glasno rekel, »človek bi si mislil, da ste tu sami milijonarji!«

Gaston je po glasu spoznal svojega prijatelja in se hitro obrnil.

»Naposled si tu,« mu je rekel. »Gospodje, odrečem se igri in nehal bom. Naj kdo, ki bo srečnejši, sede namesto mene!«

Prijatelja sta se umaknila v majhno, prazno sobo.

»Blazno igraš,« je Nointel oštel Gastona.

»Da se raztresem,« je odvrnil mladi mož.

»Tako neumno igraš samo zaradi tega, ker je Berta izdala sestrinega otroka za svojega.«

»Kdo ti je to rekel?«

»Gospa Cambryjeva malo prej v gledališču.«

»Ali misliš, da je ta otrok res otrok gospe Crozonove?«

»Ti še dvomiš? Toliko se iztrezni, da te

= Vsedržavni posvet gospodarskih zbornic bo 7. t. m. v Beogradu. Razpravljali bodo o zunanji trgovini in o organizaciji izvoznikov in uvoznikov (o zajednicah uvoznikov in izvoznikov) in naposled o željah in predlogih gospodarstvenikov. Iz Zagreba poročajo, da bodo hrvatske gospodarske zbornice na tem posvetu zastopale enotno stališče o vseh vprašanjih, o katerih se bo razpravljalo.

= Cen erženi in soržični moki. Kraljevska banska uprava, referat za nadzorovanje cen, objavlja: V trgovini v dravski banovini se je pojavila ržena in soržična moka po znatno višjih cenah kakor so določene za pšenično krušno moko. Ta moka se kupuje po večini v srezih Murski Soboti in Lendavi, kjer se nudijo za rženo in soržično moko cene, ki so daleč višje od zakonitih cen za pšenično moko. Tudi za pšenico in rž se plačujejo v teh srezih cene, ki so nedopustno visoke. Glede na to se opozarja trgovina z mlevskimi izdelki, da je moka vseh vrst, torej tudi ržena in soržična pod nadzorstvom cen. Trgovci, ki to moko kupujejo, morajo zavoljo tega prositi za odobritev cene pri kraljevski banski upravi. Kraljevska banska uprava pa načelno ne bo odobravala za rženo in soržično moko višjih cen kakor za pšenično moko. Proti vsem trgovcem in zadrugam, ki bi prodajali od dne te objave na debelo rženo ali soržično moko brez odobrenja po višjih cenah, kakor so določene za krušno pšenično moko, bo uveden kazenski postopek po uredbi o nadzorstvu cen.

= Bolgarija nabeograjskem velesejmu. Kakor javljajo z Sofije, je narodno sobranje (državni zbor) odobrilo predlog ministra za trgovino Zagorjanova, da odkupi Bolgarija italijanski razstavni paviljon na beograjskem velesejmu za 1.296.000 levov.

= Nadzorstvo nad izvozom živinske krme. V soboto so »Službene novine« objavile naredbu o nadzorstvu nad vso živinsko krmo. V bodoče bo potrebno za izvoz posebno izvozno dovoljenje, ki se bo dobilo pri ravnateljstvu za trgovino s tujino, odnosno pri organu, pooblaščenem od njega. Brez izvoznega dovoljenja železnice in parniki ne smejo dovoliti nakladanja za izvoz namenjene živinske krme.

= Kmalu bo sklenjen nov trgovinski sporazum z Bolgarijo. Centrala industrijskih korporacij je glede na skorajšnja trgovinska pogajanja z Bolgarijo predložila svoje predloge, kaj naj bi uvažali iz Bolgarije in katero blago bi kazalo izvažati. Med uvoznim blagom so naštetu maziva, stara železa, manga-

bom odvedel v hišo babice, kjer je Crozonova gospa rodila.«

»Ali veš za njen naslov?«

»Da, General Simancas mi ga je povedal. Stanuje v Rožni ulici na Montmartu.«

»In tega mi nisi prej rekel?«

»Dragi moj, hladnokrvnosti ti manjka, zato sem rajši molčal. Še kakšno neumnost bi bil storil, če bi te bil o vsem sproti obveščal. Toda pustiva zdaj to! Prihajam z markizinega posestva na deželi...«

»Torej?«

»Čakaj, umakniva se malo. Nekdo naju prihaja motit.«

Vstopil je sluga in izročil Nointelu pismo.

»Hudiča!« je vzkliknil Nointel in zažvižgal.

»Govorila sva o Crozonu in tole pismo prihaja od njega. Kaj mi pa le misli sporočiti? Če ni morda ubil svoje žene?«

»Hitro beri!« je nestrno vzkliknil Gaston.

»Rad bi zvedel kaj o markizi.«

»Poslušaj najprej, kaj piše Bertin svak:«

— Dragi moj stotnik,

čim prejmete moje pismo, vas rotim, da takoj prihitite k meni. Moja žena umira, in preden umre, vas želi vsekako videti. Videla bi rada tudi gospoda Gastona Darcyja. Če vam bo le mogoče, ga privedite s seboj. Ne zapustite svojega nesrečnega prijatelja v stiski!

J. Crozon,

kapitan dolge plovbe.

»Kaj pomeni to, da naju želi videti?« je vprašal Gaston.

»Morda gospa Crozonova res umira, pa hoče zdaj priseči, da te je Berta vredna. In sicer pred možem, ki ga je goljufala. Jaz

nova ruda, antracit, na pol luščen riž, kože drobnice in žrebet, odpadki lanu in konoplje. Izvažali pa naj bi lončeno posodo, žvepleno kislino, metilni alkohol, ekstrakte za strojenje, cigaretni papir in razne kemične izdelke.

Dopisi

DOLNJA PIROŠICA. Pri nas je praznovala po Krški dolini znana Golobova mama svojo 80-letnico. Dolga doba huđega dela in udarci usode so začrtali v njenem obrazu globoke gube. Kljub temu je še živahna. Še danes prime za vsako delo. Mater sedmih otrok je vzljubila vsa Kostanjevica. Ko so kanile grenke solze na grob njenega moža je šla na svoj dom in prevzela s tiho potrpežljivostjo nego svoje hudo bolne matere, vodstvo gostilne in vsega posestva. Z železno voljo in izredno pridnostjo je izšolala tri sinove in prebolela hude čase svetovne vojne v večnem strahu za svoje sinove. V joku ji zamre beseda, ko se ustavlja pri grobovih svojih sinov: Žana, šolskega upravitelja v St. Jerneju, ki je umrl l. 1929., Franca, šolskega upravitelja v St. Jerneju, ki je odšel v večnost leta 1938., in Jožeta, davčnega inspektorja v pok., ki so ga ponesli k večnemu počitku lani pomladi. Narodno zavedni ženi želimo ob njenem življenjskem prazniku še mnogo prijetnih let.

HRASTNIK (Smrtna kosa). Na Skopnem nad Hrastnikom je preminil v 83. letu starosti preužitkar Franc Mokotar. Lansko leto je zaman čakal svojega sina Ivana, rudarja v Franciji, ki mu je obljubil, da bo poslal denar za njegovo zlato poroko. Žal je to preprečila vojna v Franciji. Naj v miru počiva! Preostalim naše sožalje!

NARAPLJE. Božičnica na tukajšnji šoli je prav dobro uspela, da je bilo možno vsaj ubožnejše šolske otroke obdariti s primerno obleko, ki so je vsi nujno potrebni. Prispevali so kraljevska banska uprava v Ljubljani, krajevni šolski odbor in domači in tujski trgovci. V največji meri pa je podprla to dobrodelnost tvornica Vunatek v Majšpergu. Vsem darovalcem prav iskrena hvala. Tukajšnje šole se je spomnil tudi tukajšnji rojak, zdaj veletrgovec v Mariboru, g. Jakob Lah, ki je poklonil za šolsko knjižnico prav lepo knjižno zbirko. Prisrčna mu hvala. Želimo si mnogo takih posnemalec! Šolski upravitelj

pojdem, ti pa stori, kakor m sliš, da je prav...«

»Skupaj pojdeva,« je odvrnil Gaston.

Ko sta sedla v voz, je zabel Gaston:

»Torej je markiza...«

»Nedolžna, dragi prijatelj, prav tako kakor Berta.«

»Šališ se.«

»Ne, resnico govorim. Pozneje ti bom še vse povedal.«

Nointel je pozvonil vratarju in ga vprašal, kaj je z gospo Crozonovo. Ta mu je povedal, da so malo prej poslali po zdravnika in po duhovnika. Zdravnik je ob odhodu rekel, da gospa ne bo doživela jutra, duhovnik pa se bo še vrnil, da jo previdi.

Ko sta stopila v stanovanjé, je Crozon obšel Nointela in dal Gastonu roko. Stotnik je hotel nekaj vprašati, toda kapitan ga je prehitel:

»Hitro, hitro. Čez pet minut bo morda že prepozno.«

V sobi je gorela ena sama sveča, in še ta je bila zastrta. Komaj je bilo mogoče videti bolničin blede obraz. Gospodična Lesterelova je klečala ob postelji in molila. Umirajoča žena je nova došleca opazila in s slabotno kretnjo pokazala, naj prideta bliže.

»Tudi ti,« je s prosečim glasom rekla možu.

Crozon jo je ubogal, ona pa je začela:

»Spravila sem se z bogom. Ko sem došla odpuščanje, sem obljubila, da bom svoj greh javno priznala. Obljubila sem, da bom prosila svojega moža, naj mi vse oprosti. Užalila sem ga hudo. In svojo sestro tudi, čeprav je zame žrtvovala vse, še svojo srečo in svojo čast. Da, grešila sem, grdo sem goljufala najplemenitejšega človeka na svetu...«

(Dalje.)

RADOVLJICA (Smrtna kosa). Vseučiliškega profesorja v Ljubljani profesorja dr. Ivana Vurnika je zadel hud udarec. V visoki starosti 84 let mu je umrla v Radovljici mati ga. Terezija Vurnikova, rojena Ažmanova. Dobro gospo so spoštovali in visoko cenili vsi, ki so jo poznali. Bodi ji blag spomin, žaljujočim svojcem sožalje!

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Kmetijska nadaljevalna šola, ki ima že nekaj tednov pouk, je prav dobro obiskana, saj jo obiskuje 24 kmečkih fantov. To je znak, da je bila res nujno potrebna.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Izobraževalno društvo »Lipa« bo imelo redni občni zbor v nedeljo 9. t. m. po rani maši v šoli. Vabljeni vsi člani, da se občnega zbora udeležijo. Predsednik Tomažič.

VITAN. Te dni sta se poročila tovariš Franc Mlinarič in tovarišica Tilika Pogorelčeva, oba iz Vitana. Novoporočencema, ki sta se marljivo udeleževala v Društvu kmečkih fantov in deklet, prav iskreno tovariški čestitamo!

ZAGORJE. (Smrtna kosa). Te dni smo pokopali 91letno vdovo Marjeto Primanovo. Dolgo vrsto let se je s skromno pokojnino preživljala, pa je vendar čakala visoko starost. Otroke je spravila h kruhu, čeprav je sama trpela pomanjkanje. Naj ji bo lahka domača gruda!

ZAVRČ. Dne 14. januarja je bila na tukajšnji ljudski šoli otvorjena šolska kuhinja pod vodstvom šolskega odbora pomladka Rdečega križa. Od 356 vpisanih šoloobveznih otrok dobiva dnevno toplo hrano 243 otrok, ki mnogi pridejo nad pet kilometrov daleč brez hrane v šolo, in to celo k popoldanskemu pouku. Da je omogočeno vsaj nekaj tednov pomagati številni deci s toplo hrano, imajo za sluge številne ustanove in osebe, ki se jim v imenu siromašnih završkih otrok najlepše zahvaljujem. Posebno zahvalo izrekam uradništvu Zadrugne zveze v Ljubljani, Rdečemu križu v Ptuj, predsedniku občine g. Rihteršiču Juriju, g. Ulmu, veleposestniku v Zavrču, kraljevski banski upravi, banovinskemu odboru Rdečega križa v Ljubljani, upravi štajerskih posestev v Podlehniku, g. Šketi, župniku pri Sv. Marjeti, in njegovim faranom za lepa darila v živilih kakor vsem ostalim kmetom iz ptujskega polja, domačim posestnikom, g. Jarhu, župniku iz Zavrča, in domačemu učiteljstvu za lepe prispevke in požrtvovalno delo, krajevni protituberkulozni ligi v Ptuj, ptujski posojilnici, g. Levaniču iz Ljubljane, Vzajemni zavarovalnici iz

Ljubljane in mnogim drugim darovalcem. Darovalci so s svojo dobroto tudi dvignili šolski obisk in s tem pripomogli k uspešnemu pouku. Ker se v enem tednu razdeli okoli 1370 obrokov, se zaloga hitro krči, zato prosimo dobra srca za nadaljno pomoč. Šolski upravitelj.

Novice

* **Zasedanje dravskega banskega sveta.** Banski svet dravske banovine se sestane 17. t. m. ob 10. v Ljubljani. Predmet zasedanja bo obravnavanje banovinskega proračuna za leto 1941. s pripadajočimi pravilniki v smislu člena 11. pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov in sklepanje o osnutku uredbe o spremembah uredbe o občinskih uslužbenicah.

* **Kontra-admiral Luteroti poveljnik vojne mornarice.** V imenu Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za vojsko in mornarico je bil z ukazom kraljevskih namestnikov postavljen za vršilca dolžnosti komandanta vojne mornarice kontra-admiral Julijan Luteroti, ki je bil doslej dodeljen štabu vojne mornarice. Novi komandant je po rodu iz Sv. Križa-Začretja v banovini Hrvatski, kjer se je rodil leta 1884. Pomorsko vojno akademijo je študiral na Reki, nato pa je dolgo vrsto let služil na raznih ladjah nekdanje avstro-ogrške mornarice. Med svetovno vojno je služil na komandni ladji avstro-ogrške mornarice »Viribus unitis«. Po zlomu stare monarhije je vstopil v jugoslovensko mornarico, v kateri si je pridobil zlasti mnogo zaslug za organizacijo našega pomorskega šolstva. Leta 1936. je postal načelnik štaba mornarice, nato pa pomočnik komandanta mornarice. Za svojo službo domovini je prejel dolgo vrsto odlikovanj. Od 20. aprila lanskega leta je kontra-admiral Luteroti zavzemal položaj zastopnika komandanta mornarice.

* **Omogočenje cestnih del ob meji.** Te dni je bila v posvetovalnici mariborskega sreskega cestnega odbora, ki obsega področje pretežnega dela našega obmejnega ozemlja, proračunska seja, na kateri se je obravnaval novi proračun za čas od 1. aprila do 31. decembra letos. Novi proračun, ki izkazuje nad pet milijonov dinarjev, je bil sprejet brez bistvenih sprememb. S tem bo omogočeno nadaljevanje raznih cestnih del ob meji.

* **Angleški poslanik v Ljubljani.** Dne 3. t. m. je prispel v Ljubljano angleški poslanik na našem dvoru Ronald Campbell. V njegovem spremstvu je bil tudi angleški generalni konzul iz Zagreba Rapp. Dopoldne je g. poslanik v spremstvu z novim angleškim konzulom v Ljubljani Pettittom opravil uradne obiske, in sicer pri komandantu, g. škofu in g. rektorju ljubljanskega vseučilišča. Opoldne je bil na kosilu v prijateljskem krogu v hotelu Unionu, kjer je gosta v imenu Angleškega kluba v Ljubljani pozdravil njegov predsednik g. dr. Majaron. G. poslanik se je s prisrčnimi besedami zahvalil g. dr. Majaronu za njegov pozdrav. Ob 17. uri se je g. poslanik napotil v prostore Angleškega društva v Ljubljani, kjer mu je bila prirejena čajanka. Zvečer se je g. poslanik izredno zadovoljen s vojimi vtiski s tega obiska v Ljubljani vrnil v Beograd.

* **Za novega pomočnika prosvetnega ministra** je imenovan Mita Dimitrijević, književnik in bivši narodni poslanec v Beogradu.

* **Nov senator.** S kraljevim ukazom je imenovan za senatorja Dušan Kecmanović, prota iz Banje Luke, eden izmed vodilnih prvakov Samostojne demokratske stranke.

* **Strossmayerjev dan.** Dne 4. t. m. smo po vsej Jugoslaviji slavili Strossmayerjev dan kot spomin na obletnico smrti velikega djakovskega škofa in prvobornika jugoslovenske misli. Strossmayerjev dan je svečano proslavilo tudi jugoslovensko sokolstvo. Djakovski vladika predstavlja za jugoslovensko sokolstvo in vse jugoslovenske nacionaliste zmerom vzor jugoslovenskega narodnega delavca in borca. Na letošnjo obletnico je izdala Zveza Sokolov kraljevine Jugoslavije knjižico »Josip Juraj Strossmayer, apostol jugoslovenski misli.« Knjižico je napisal znani nacionalni delavec vseučiliški profesor dr. Viktor Novak.

* **Družba ponarejevalcev petstotakov prijeta.** V Slovenski Bistrici so prijeli brezposelnega mlinarja Franca Mernika, njegovo ženo Marijo, gostilničarja Franca Napasta in Mernikovega brata žagarja Lučvika zaradi ponarejanja 500-dinarskih bankovcev. Pri Francu Merniku so našli razne naprave za ponarejanje in napol izdelane bankovce. V promet menda ti ponarejenci še niso prišli. Vendar so ljudje okoli Slovenske Bistrice opozarjali, naj bodo previdni pri sprejemanju petstotakov.

* **Naš država bi lahko pridelovala dovolj riža.** V Južni Srbiji že pridelujejo dober riž. Doslej je znašal pridelek na leto okrog 700

Moritz Lilie:

7

Blodnje življenja

Povest iz preteklih časov

Sprejela je Roberta in njegovega očeta v okusno opremljenem salonu. Umetnica je znala s starim gospodom tako prijetno kramljati, da je napravila nanj najboljši vtisk. Znala se je napraviti tudi skromna, kar je pač preračunljivo storila. Takšno njeno ponašanje ni zgrešilo smotra Stari mož je videl v njej namesto samoljubne, ničemurne in z umetniškimi ponosom prežete dame le skromno, zelo izobraženo in s telesnimi vrlinami oblagodarjeno dekle. Zadovoljna je opazila zvita primadona, da je strla predsodke starega moža nasproti njenemu poklicu in dobila svojo pretkano igro. Zato je toliko bolj vneta dalje igrala svojo novo vlogo skromnega dekleta.

»Spoznati se moraš tudi z gospodom Tautenbergom, oče!« je rekel Robert in vstal, »najavil te bom pri njem.«

»Prav, prav, Robert! je odvrnil pravni svetnik, ki so ga bile Malvinine vrline spravile v vedro razpoloženje. »Ljubo mi je, spoznati se z bodočimi sorodniki.« se smehljaje se pripomnil obrnjen proti Malvini.

»Ali je oče v svoji sobi?« je vprašal Robert.

Mladenka je prikimala. »Žal je nekoliko bolan in gospoda mi morata oprostiti, da vaju ne povedem k njemu.«

»Bolani je?« je menil Robert, »toliko bolj je najina dolžnost, da ga obiščeva in pov-

prašava po zdravju.

Robert je odšel in se je čez nekaj časa vrnil s sporočilom, da bo gospod Tautenberg čez nekaj minut prišel v salon svoje bčerke.

Malvina se ni mogla otresti strahu, ki se je porodil v njej. Ko ji je bil zaročenec predstavil svojega očeta pravnega svetnika Šterna, je šele izvedela, da je Nerz samo Robertovo gledališko ime. Ime pravnega svetnika je zbudilo v njej bojazen, da ta mož morda ni v kakih neljubih odnosjih s Tautenbergom, zakaj spomnila se je vtiska, ki ga je nepričakovani prihod pravnega svetnika v Ilmenau napravil na njenega očeta. Takrat je spričo silnega razburjenja očeta le bežno pogledala, ki ga ni bila prej nikdar videla, a nenadno odpotovanje ji je onemogočilo bližje spoznanje z njim. Zato danes pravnega svetnika ni spoznala. Šele imenovanje njegovega imena je zbudilo v njej spomin na takratni dogodek. Zdaj ji je bilo nemogoče pravočasno posvariti očeta.

Tedaj so se odprla vrata in vstopil je Tautenberg, odlično oblečen kakor zmerom. Robert se mu je približal in ga povedel k svojemu očetu, ki je bil zavoljo prihoda Malvininega očeta vstal. Ko je Robert imenoval ime in stan svojega očeta, je Tautenberg nenadno dvignil glavo in srpo pogle-

dal Sternu v obraz. Kakor takrat v Ilmenau se je izvršila strašna izprememba v Tautenbergovih potezah. Mrliška barva se je naselila na njegovem obrazu in dvignivši roke kakor v obrambo je obstal negiben. Tudi odvetnik je bil skrajno presenečen. Z izrazom skrajnega začudenja je gledal vstopivšega in besede pozdrava, ki jih je bil hotel izpregovoriti, so mu zamrle na jeziku.

Dolga mučna tišina je nastala.

»Viktor Liebenstein«, je vzkliknil naposled pravni svetnik, »vi ste tu?«

»Za sto vragov!« je škripaje z zobmi rekel Tautenberg. »Ali ne bom imel nikdar miru pred vami, pravni svetnik Stern? Že dvakrat ste mi prekrižali pot in me prisilili, da sem moral opustiti z velikim trudom pridobljeni družabni položaj. Danes mi že tretjič uničujete obstanek!«

Pravni svetnik se je počasi pomiril.

»Nisem jaz, ki križa vaša pota, Liebenstein.« je rekel resno, »vi sami se vsiljujete ljudem, med katere ne spadate in se pri tem poslužujete zločinskih sredstev. Poznate vzrok, ki je zakrivil, da sva se midva seznanila. Bila je huda reč, zaradi katere ste prišli v navzkrižje s kazenskimi postavami in ki vam je prinesla pečat ječe. Ko sem vas pozneje videl v odlični družbi pod imenom barona Holleja, sem bil seveda presenečen in sem smatral za svojo dolžnost posvariti svojega prijatelja, pri katerem sem naletel na vas. Bili ste dovolj pametni, da ste izginili. Tretjič sem naletel na vas v Kopenhagnu, kjer ste pod imenom Raboullain uganjali svoje nečastne čarovnije. Bilo je čisto naključje, da sem vas videl tam.« »Kaj vas opravičuje k temu, da tu v moji hiši govorite tako neobzirno in

vagonov. Poraba riža v naši državi znaša na leto 2000 do 3000 vagonov. Če bi regulirali reko Bregalnico, bi na Kočanskem polju lahko pridelovali dovolj riža za domače potrebe. Na pristojnih mestih je zastopstvo gospodarstvenikov in kmetov iz dotičnih krajev sredlagalo, da bi skupne dohodke banovinskih trošarin na riž zbirali v posebnem skladu. S tem denarjem bi se pospeševalo pridelovanje riža v naši državi.

* **Bolgarski poslanik v Beogradu umrl.** Bolgarski poslanik v Beogradu dr. Stoilov je te dni zbolel za pljučnico, odpovedalo mu je srce in je preminil. V Beogradu je bil poslanik od aprila 1. 1940. Štel je šele 52 let.

* **20-letnica smrti junaka Milovana Plazina.** Te dni je minilo 20 let, odkar je umrl eden izmed največjih junakov srbske vojske v borbah za svobodo, polkovnik Milovan Plazina. Zaslovel je zlasti po svojih junakstvih na Vlasini leta 1913., ko je vodil v bojih svoje Rudničane, služil pri 10. polku. Kjer se je pojavil on, sovražniku ni bilo obznanja.

* **Smrt hrabrega generala.** V Beogradu je umrl general Dragutin Miljutinović, poslednji divizionar iz osvobodilne vojne leta 1912. General Miljutinović je bil na glasu hrabrega junaka, ki je leta 1912. vodil timoško divizijo II. poziva. Močno se je uveljavil v bitki pri Kumanovem, še močneje pa na nadaljnjem pohodu od Prilepa do Bitolja. Tudi v vojni z Bolgari na Bregalnici leta 1913. se je hrabro držal. V svetovni vojni je poveljeval šumadijski diviziji II. poziva. Krepko se je držal na čelu svojih vojakov v bitki na Suvoboru. V usodnem letu 1915. je vodil vardarsko divizijo, s katero je požrtvovalno in hrabro ščitil umik srbske vojske s Kosovega polja čez Albanijo na Krf. V izgnanstvu je deloval kot vojaški organizator v Bizerti, odkod je leta 1917. odpotoval v Rusijo za poveljnika I. srbske dobrovoljske divizije. Po njegovi zaslugi je prispelo leta 1917. in 1918. na solunsko bojišče okrog 10.000 novih borcev, in to prav v času, ko je bila pomoč slehernega borca dragocena. Tik pred prebojem solunske fronte je bil Miljutinović dodeljen štabu vrhovnega poveljstva. Oktobra 1. 1918. je bil postavljen za poveljnika skadarsko-jadranskih čet. Na zgodovinski badnjak 1. 1918. je na Cetinju z junaksko črnogorsko mladino obvaroval zedinjenje Črne gore. Odlikovan je bil s Karadjordjevo zvezdo z meči. V zgodovini jugoslovanske svobode si je zagotovil častni spomin!

lažnivo o moji preteklosti?« je zakričal Tautenberg in s krčevito stisnjenimi pestmi stopil za korak naprej.

»Najprej dolžnost do mojega sina, ki mu moram povedati, s kom ima opravka. Če so bile moje besede lažnive, bo odločilo sodišče, kateremu nameravam javiti vso zadevo. Obžalujem vašo dobro in nedolžno hčer, ki bo moral biti deležna vašega slabega imena.«

Stern je vzel klobuk in dal tudi Robertu njegovo pokrivalo.

»Oprostite, gospodična,« je rekel na to pevki, »da sem bil prisiljen, napraviti vam tako neprijeten prizor, toda temu so krivi samo očitki in izzivanje vašega očeta. Žal mi zapoveduje položaj pravnika, da se bo zadeva obravnavala še pred sodniki.«

Prisklonil se je mladenki in stopil proti vratom. Robert, ki je ves pogovor poslušal mrliško bled, mu je sledil.

»Ostanita,« je pokonci skočivši zakričala Malvina, »za božje ime, ne zapustita me. Ta mož ni moj oče, zastrupil mi je življenje in me spremlja kot zopern krvoses, ki se ga ne morem otresti.«

Hudoben uničujoč pogled iz Tautenbergovih oči je zadel mladenko.

»Zopern krvoses, si rekla?« je zaklical izza čvrsto stisnjenih zob in iz njegovih spačenih potez sta se izražala sovraštvo in bes »ali je to zahvala za usluge, ki sem ti jih storil v času tvoje stiske. Ali te nisem iztrgal ječi in te obvaroval pred knutami ruskih ječarjev. Ti, ti zastrupiljevalka!«

Strašen krik se je izvil iz prsi mladega dekleta, ki se je nato nezavestno zrušilo na tla. Tautenberg je nato planil skozi vrata.

Vsa prepadla sta stala oče in sin v sobi in strmela v nezavestno deklet. Prvi se je spet

* **Fizol izvažajo v večjih količinah.** Doslej so se izvažali preko Maribora številni vagoni svinj, volov, ovc, perutnine, jajc in zavojev z jestvinami. V zadnjem času pa izvažajo čez mejo tudi večje količine fizola iz raznih krajev države.

* **Roman Bende je umrl.** V mariborski bolnišnici je preminil združni uradnik g. Roman Bende, star 47 let, ki je živel v zadnjem času v Zagrebu, je bil v Mariboru zelo znan. Nekaj časa po prevratu je izdajal »Mursko stražo« v Gornji Radgoni, pozneje pa je sodeloval pri raznih dnevnih v Mariboru. Nekaj časa je izdajal tudi tednik v Ptuj in humoristični list »Pavliho«. Poizkusil se je tudi v pesništvu in je pred leti izdal zbirko pesmi »Pohojena greda«. Pokojnik, ki je doživljal bridke življenjske preizkušnje, je bil zaveden narodnjak, ki je ob prevratu skupno z drugimi borci branil naše meje. V času Vokičovičeve vladavine se je v Mariboru in okolici posebno zavzemal za Radičevo stranko. Večkrat je nastopal na shodih in zborovanjih. Prijazen mu spomin!

* **Nemci kupujejo naše pohištvo.** Iz Nemčije prihajajo zadnje čase številna naročila za naše pohištvo. Največ Nemci naročajo pisarniške opreme. V Nemčiji je zaradi vojne več mizarskih podjetij ustavilo svoje obrate, odnosno omejilo obrate, tako da njihovo domače izdelovanje mizarskih potrebščin več ne zadošča.

* **Nenadna smrt narodne žene.** V Trbovljah je umrla nagle smrti ga. Ana Feštajnova, soproga znanega naprednega delavca. Ranjka je bila Tržačanka iz narodne rodbine Vidmarjev. Bila je zglebna žena, dobra mati in dolgoletna narodna delavka. Kot taka se je ob strani svojega moža vidno udeleževala pri vseh trbovlskih naprednih in narodnih združenjih. Zlasti pa je sodelovala pri Sokolu, podružnici Družbe sv. Cirila in Metoda in pevskemu društvu »Zvonu«. V vzornem zakonu je skrbno vzgojila šest hčera v strogo narodnem duhu in jim zagotovila lepe položaje. Po značaju je bila skromna, mirna in dobrega srca. Ugledni rodbini sožalje. Plemeniti pokojnici časten spomin!

* **Bojevniška skupina za Novo mesto in okolico** bo imela 9. t. m. ustanovni občni zbor. Po prihodu odposlancev s prvim vlakom iz Ljubljane bo v kapeli sv. Jožefa na Grmu sveta maša z libero. Po sveti maši bo v telovadnici meščanske šole skioptično predavanje in nato ustanovni občni zbor. Vstopnina k skioptičnemu predavanju bo prosta; pobirali se bodo le prostovoljni prispevki.

znašel Robert. Pobral je nezavestno deklet s tal in jo previdno položil na zofo. Zatem je poklical služkinjo.

»Gospodični Tautenbergovi je nenadno postalo slabše, ji je rekel, »poslijte takoj po zdravnika in ne pustite med tem časom nikogar k njej!«

Potrta sta zapustila oba moža hišo.

10.

Dogodek v pevkinem stanovanju je bil tako potrli Roberta, da ni mogel nastopiti na odru, zaradi česar je naznanil gledališču, da je bolan. Razmišljajoč o vsem, kar je bil slišal, je sedel drugega dne v svoji sobi, medtem ko je bil pravni svetnik zaposlen za pisalno mizo. Tedaj je nekdo potrkal na vrata in v sobo je stopil tisti mladenič, ki ga je bil včeraj stari gospod prepoznal kot gluhomega berača. Pravni svetnik je vstal, mladenič pa je stopil k gledališkemu igralcu in mu izročil debelo pismo.

»Vi ste bili preteklo poletje v Ilmenau?« je je vprašal odvetnik s strogim glasom mladega moža in ga ostro pogledal.

»Spremljal sem svojega gospodarja tjakaj,« je potrdil Tautenbergov sluga.

»Torej se ne motim,« je odvrnil pravni svetnik, »vi ste tisti fant, ki mi je vrgel na Gickelhahnu grozljivo pismo v klobuk in pozneje zakrivil skoraj usodno nesrečo.«

»Nimam vzroka tajiti. Zdaj, ko je moj gospodar odpotoval in nisem več v njegovi službi, lahko vse povem,« je pojasnil mladenič. »Delal sem vse po naročilu gospodarja Tautenberga, ki mi je rekel, da ste prišli vsi v Ilmenau le zato, da bi se zaradi nekega spora, izvirajočega še z študentovskih let, maščevali nad njim. Rekel je tudi, da se je naveli-

* **Nenadna smrt.** 52-letna delavka v Bonačevi tvornici Helena Kastelčeva, stanujoča v Rožni ulici v Ljubljani je že dalje časa bolehal za hudo nadohu. Te dni pa so jo našli na postelji mrtvo. Zdravnik dr. Lužar je ugotovil, da je Kastelčevo zadela srčna kap.

* **Čitatelji »Domovine«** dobe za 40 din (s poštino 49 din) šest zelo zabavnih knjig, in sicer: Goncourt Edmond: Dekle Eliza, Cervantes: Tri novele, France Anatole: Pingvinski otok, Leonid Andrejev: Plat zvona, Andrej Strug: Jutri, Leonid Andrejev: Povest o sedmih obešenih. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

* **Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo** v starosti od 18 do 21 let in vojaško podkovsko v starosti od 17 do 21 let Rok za prijavo je do 15. marca letos. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pisмено v koncesionirani pisarni Franca Pera, kaptana v p., Ljubljana, Maistrova 14. Za pismeni odgovor priložite kolek ali znamko za 10 din.

* **Drvarjeva smrt na strmi drči.** Na dolgi drči na Jesenikovem pri Podpeči se je pripetila v gozdu grofa Thurna usodna nesreča. V gozdu so bili delavci zaposleni pri spravljanju velikih hlobov po drči navzdol. Med njimi je bil 34letni Alojzij Kranjc iz Črne. S tovarišem je bil ob zelo strmih del udruče, čez katero je hotel na drugo stran. Po nesrečnem naključju pa je preslišal, da je drča spet odprta. Ko se je spustil proti drči, je prigrmel z višine velik hlobo, podrl nesrečnega Kranjca na tla in mu zdrobil prsni koš. Naslednji trenutek je zgrmel v nižino drugi hlobo, ki je potegnil Kranjca več metrov za seboj po drči ter mu zlomil desnico in desno nogo. Tovariši so takoj zaprli drčo in priskočili Kranjcu na pomoč. Ubogi Kranjc je še nekajkrat zastokal, nato pa je izdihnil. Tako žalostna smrt naravnjivega delavca je zbudila splošno pomilovanje. Bodi mu blag spomin!

* **Če se vam živina ponesreči, ji je treba pomagati.** Kako ji je treba pomagati, dobite natanko popisano v knjigi, ki jo je spisal profesor dr. Ferdo Kern. Imenuje se »Prva pomoč ponesrečenim živalim«. Knjiga stane s poštino vred 26 din in se naroča v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

* **Požar pri Vranskem.** Nedavno zvečer je nastal ogenj v hlevu posestnika Leopolda Pirnata v Jeronimu. Na ogenj je opozorila domača kravica, ki je začela glasno mukati. Ko so odprli hlev, jim je že puhnil plamen na-

čal vašega stalnega zasledovanja zaradi takšne malenkosti.«

»Slepar ni nikdar obiskoval vseučiliščat, se je razjezil pravni svetnik, obrnjen proti sinu. »Srečanje z menoj bi mu bilo seveda neprijetno.«

»Gospod Tautenberg je odpotoval, ste rekli?« je vprašal Robert.

»Ze včeraj je izginil,« je odvrnil fant in se malo nasmešnil.

»Gospodična mi je danes dala plačo za četrta leta naprej in mi odpovedala službo. Kakor mi je služkinja pripovedovala, je gospod Tautenberg v pismu, ki ga je bil zapustil hčeri, izrazil željo, da bi se rad izselil v Ameriko. Gospodična da naj ne poizveduje za njim in da ga ne bo več videla. Milostljiva gospodična je vso noč presedela za svojo pisalno mizo.«

»Ta ne bo ušel usodi, roka pravice sega daleč!« je rekel stari gospod bolj samemu sebi kakor prisotnim. Nato je z zamahom roke odslavil bivšega Tautenbergovega slugo.

Robert je bil stopil k oknu in odprl pismo »Malvininino pismo«, je menil Robert nasproti očetu. »v niem niše o svojem življenju.«

Pisanje je bilo naslovljeno na Roberta in se je glasilo:

»Dogodki današnjega dne terjajo od mene, da ti vse pojasnim. S tem si odpiram skoro že zaceljene rane, zaradi katerih bom, kakor čutim, izkryavela. S tem zbujam spomine na najhujše izza svojega življenja, ki sem jih smatrala že za davno pokopane. Hkratu ti bom očrtal tudi moža, ki nosi moje ime in pa razmerje, v katerem sem bila nasproti njemu. Živela sem v Petrogradu. Nisem še bila na višku svoje umetnosti in sem bila zaradi tega nastavljena v tamkajšnjem nemaškem gleda-

sproti. Na pomoč so prihiteli sosede in gasilci z Vranskega. Hleva ni bilo mogoče več rešiti, pač pa so ohranili blizu stoječo hišo. Tudi kravico so rešili. Škode je več tisoč dinarjev, medtem ko znaša zavarovalnina samo 300 din. Ogenj je nastal po nesreči.

* **Drevesa so rešila vlak in potnike.** Košava (silen vihar), ki v srbske kraje vsako leto prinese mnogo nevšečnosti, je povzročila nenavadno železniško nesrečo, ki pa se je po čudovitem naključju še dokaj srečno končala. Na progi Zaječar — Paračin je v nedeljo pihala tako močna košava, da je ustavila vlak med postajama Kličevarem in Jarovcem. Ko je vlak nenadno obstal, je hotel vlakovodja dognati, kaj se je zgodilo, in je izstopil. V tem trenutku pa mu je zmanjkalo pod nogami tal in ga je košava odnesla 200 metrov globoko v prepad. Imel pa je srečo, da je priletel na sneg in se mu ni zgodilo nič hudega. Košava je vlak nevarno nagnila, a so ga močna drevesa ob progi zadržala in preprečila večjo nesrečo.

* **Huda nesreča v sumadijskem ginokopu.** V noči na soboto se je zgodila huda nesreča v ginokopu v Rudovcu pri Baroševcu v Sumadiji. Med delom v ginokopu se je nenadno vsula debela plast gline in zasula 32letnega obratovodjo Jožefa Sparhakia iz Celja in dva delavca. Ko so vse tri odkopali, so bili že mrtvi. Truplo Jožefa Sparhakia so prepeljali v Celje. Jože Sparhak je bil šele sedem mesecev nameščen v Rudovcih, prej pa je služboval pri sreskih cestnih odborih v Celju, Gornjem gradu in Murški Soboti. Bil je odločno nacionalen, značajan in deaven mlad mož. V Celju se je z veliko ljubeznijo in vnmemo udeleževal zlasti kot Sokol telovadec in vaditelj. Bil je tudi soustanovitelj in več let načelnik Sokola Celje I. V Celju in tudi drugod je imel mnogo prijateljev, ki jih je njegova smrt globoko pretresla. Jožefu Sparhaklu bodi ohranjen časten spomin, hudo prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

* **Divjega prašiča so ustrelili.** Zadnje dni so lovci iz Črmošnjic izsledili divjega prašiča in ga obstrelili. Na begu se je ranjena žival približala lovcu g. Janezu Petschauerju, postniku in gostilničarju iz Črmošnjic, ki je imel v puški še en strel, s katerimi je zadel smrtni strel. Ustreljeni merjasec je tehtal nad 100 kg. Merjasca so pripeljali v Črmošnjice, kjer so njegovo meso razprodali.

* **Medved na Sorškem polju.** Lovci so dognali, da se je pritepel na Sorško polje medved, ki se drži nekje v pungerški grapi.

hišu za drugovrstne vloge. Čeprav se kot umetnica še nisem mogla močno uveljavljati mi vendar ni manjkalo občudovalcev in častilcev.

Med vsemi temi častilci, ki se nisem zanje mnogo brigala, se je posrečilo le enemu, osvoboditi si moje srce. Bil je to Vladimir Rozanov, mlad oficir carove garde, potemec ene izmed najodličnejših in najbogatejših plemiških rodbin v Rusiji. Bil je nasproti meni izredno ljubozniv in obziren, oboževal me je in bodočnost se mi je obetala v najlepših barvah, kadar mi je pripovedoval, da bo čez nekaj let opustil vojaško službo, se nastanil na enem izmed njegovih posestev ter mene napravil za grajsko gospodarico. Zimo je hotel z menoj preživeti v prestolnici, poleti pa bi uživala lepote podeželskega življenja, ki mi jih je znal očarljivo opisovati. Če ne bi bila sama tako neskončno ljubila Vladimirja, bi bila gotovo znala treznejše presoditi najino razmerje in bi si bila morala seveda reči, da je bila pri tem širokem prepadu, ki naju je ločil spričo stanovskih razlik in spričo predsodkov njegovih veleplemiških sorodnikov, najina zakonska zveza nemogoča.

Pol leta je trajalo najino razmerje. Živela sva brez skrbi in se nisva mnogo brigala za bodočnost.

Tedaj je nekega dne prišel Vladimir k meni z zelo resnim obrazom. Takoj sem spoznala, da se je zgodilo nekaj posebnega. Nisem ga dolgo izpraševala, pa sem že izvedela, da je bil Vladimir premeščen k nekemu konjeničnemu polku v Moskvi in da bo moral že čez nekaj dni oditi. Pri tej vesti sem skoro omedlela. Zdaj sem se šele prav zavedla, kako neskočno sem ljubila Rozanova. Lhte sem se vrgla na njegove prsi in Vladimir se je

Sam lastnik lova g. Hafner Ivan iz Škofje Loke je že trikrat zapazil medvedje stopinje v snegu. Od časa do časa se pokaže iz svojega zimskega zatišja in jo primaha baje prav do Sore, kjer je naletel nanj neki možki, ki je rezal vrbovo protje. Sicer pa je zelo miren, nič škode ne dela in tudi strah pred njim ni posebno velik.

* **Trope volkov so se zaradi novega mrza pojavile v raznih krajih Bosne.** Pri vasi Ljubacemem je, kakor poročajo iz Banja Luke, tropa sestradanih volkov napadla stajo kmeti Aleksa Maglova. Raztrgali so 50 ovc in koz. Ker se kmetje boje, da volkovi ne napadejo tudi ljudi po hišah, so prosili oblastvo, naj priredi obsežen pogon.

* **Kmečki fantje prišli razbojnika.** Te dni so kmečki fantje v Malem Stefanu pri Čakovcu prišli in orožniki nato aretirali kaznenca Franca Szabotyja, ki je pred kratkim z dvema tovarišema pobegnil iz lepoglavške kaznilnice in nato v Vugrešincu pri Čakovcu ubil orožniškega narednika.

* **Stekel maček je obgrizel 27 ljudi.** V hiši kmeta Stojana Milenovića v Podujevu se je pripetila huda nesreča. Milenović je imel velikega mačka, ki so ga imeli otroci zelo radi in so se z njim pogosto igrali. Naenkrat jih je pa začel maček napadati in vse ogrizel. Potem je planil še v sosedno hišo, kjer je tudi ogrizel vse otroke. Poleg tega je v vasi ogrizel še več ljudi. Vseh žrtev steklega mačka je 27 in vse so prepeljali v bolnišnico.

* **Hči ubila mater.** Pretresljiva žaloigra se je odigrala v vasi Lipovcu na Hrvatskem, kjer je kmetica Matilda Mičugova ubila svojo 68letno mater Ljubico Lackovo. Mati je pred petimi leti sprejela v svojo hišo hčer Matildo in zeta Milana, katerima je izročila vse svoje premoženje, sebi je pa izgovorila samo kot. Hči je kljub temu zelo grdo ravnala z materjo. Sosedje so to vedeli, a ubogi ženi niso znali pomagati. Te dni je zagrabila brezsrčna hči mater za lase in jo odvlekla v hlev. Tam jo je pretepala, dokler ni izdihnila. Orožniki so ubijalko aretirali.

* **Grehi razbojnika Bratka in njegovih tovarišev.** Razbojnik Ivan Bratko je zdaj s svojimi pajdasi na varnem za zamreženimi okni. Preiskava, ki jo vodijo orožniki v raznih krajih, je v nekaj primerih nedvomno dokazala, da je imel pri tem svoje prste vmcs Ivan Bratko. Tako je pojasnien zdaj tudi roparski napad, izvršen v noči na 6. decembra lani pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju. V omenjeni noči sta vdrla dva razbojnika v hišo zakoncev Franca in Marije Palovih.

moral poslužiti vse svoje zgovornosti, da me je nekoliko pomiril.

„S teboj pojdem!“ sem naposled vzkliknila. „Ne maram ostati tu sama!“

„Kaj pa misliš dete!“ je odvrnil očitno presenečen Vladimir. V Moskvi ni nemškega gledališča, kjer bi lahko delovala, a drugo primerno namestitev ni lahko najti.“

Čutila sem, da je imel prav in da bi bila neumnost še dalje se pečati s to mislijo. „Obljubiti pa mi moraš, Vladimir,“ sem mu rekla, da mi boš večkrat pisal.“

Smeje se je to obljubil in ta obljuba me je nekoliko potolažila.

Nočem te razdolgočasiti z opisom najinega slovesa, ljubi Robert, a priznati ti moram, da je bila to moja prva resnična bolečina, ki je trgala mojo notranjost. Takrat sem mislila, da te ure ne bom preživela. Upanje na pismo me je poživiljalo, toda čeprav sem željno čakala na njegovo pisanje, ga nisem dočakala. V meni je vse vrel. Začela sem domnevati, da se je Vladimiru zgodila kakšna nesreča. Že sem hotela vprašati vojaška oblastva, kaj je z njim, ko sem čisto nepričakovano zvedela vse.

Nekega toplega poletnega popoldneva, bilo je štiri do pet tednov po Vladimirovi poslovitvi, sem korakala vzdolž Nevskega prospekta, da bi si bila nakupila razne manjše reči. Zdajci sem postala pozorna na elegantno ekvipažo, ki se je naglo peljala navzdol po široki cesti. Kri mi je oledenela v žilah, kakor prikovan sem obstala in gledala za naprej drdajočim vozom: v njem sta sedela mlada, odlično oblečena dama in — Vladimir Roza-

Zahtevala sta od prestrašenega gospodarja denar. Ker pa se je upiral, je eden izmed razbojnikov potegnil pištolo in dvakrat ustrelil. S tem je dosegel, da mu je gospodar izročil več tisoč dinarjev gotovine. Obenem se je ugotovilo, da se je Bratko nekaj dni pred napadom pri Sv. Miklavžu pripeljal v družbi s prav tako nevarnim razbojnikom Ivanom Klobaso iz Varaždina, potem pa sta se odpeljala v Ferlingerjevo gostilno pri Vurbergu, kjer sta nadaljevala pijančevanje. Nato sta odšla k družini Dvoršakovi, kjer sta spala, nasledno noč pa izvršila razbojništvo pri Sv. Miklavžu. Drugi Bratkov zločin je bil te dni pojasnjen v Zamarkovi. Tam je bil izvršen vlom v gostilno Leopolda Felzerja. Za vlomilci ni bilo sledu. Ko pa so orožniki iz Apač, ki so pri Sv. Barbari aretirali Ivana Bratka, izvršili preiskavo na domu Bratkovega pomagača Ivana Sereca v Vrtij vasi pri Apačah, ki se še edini od vse Bratkove tolnje uspešno skriva, so našli tudi smučarske čevlje, ki izvirajo iz omenjenega vloga. Na ta način je tudi ta vlom pojasnien. Izvršili so ga Ivan Bratko, Ivan Serec in Pavel Dvoršak. Bratko je na podlagi dojavov ta vlom priznal. Nadaljni zločini Bratkove družine bodo gotovo še pojasnieni.

* **Obtožnica proti Antonu Hacetu je zelo obširna.** V teku lanskega leta je prestopilo prag, katerega se pride po mrzlem hodniku v ljubljansko jetnišnico 3447 oseb. Med njimi je bil tudi Anton Hacc, ki bo v teku prihodnega meseca prišel pred sodnike. Obtožnica proti Hacetu je državni tožilec že sestavil. Obsega 48 na goso s strojem pisanih strani. Soobtožencev je devet. V Hacetovo zadevo pa je zapleteno še mnogo drugih oseb, ki so dajali Hacetu potuho, ga skrivali in ga prenočevali. Teh osumljencev je 21, med njimi sedem žensk. Bili so že vsi zaslišani in so predlagani kot priče, a njih osebni prihod k razpravi ni predlagan. Kaznovani bodo pozneje. Kot glavne priče je predlagano 10 oseb, po večini so to orožniki, na katere je Hacc streljal. Postranskih prič je 65. Anton Hacc je po obtožnici zakrivil tale zločinstva: roparski umor Rudolfa Avpiča in petkrat zločinstvo po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, tatvino in razbojništvo, 39 tatvin, pozkus tatvine, prestopek zoper osebno prostost in varnost in prestopek zoper javni red in mir.

Oglašujte v »Domovini«!

nov, toda ne v uniformi konjeniškega oficirja, temveč v starem, meni dobro znanem oblačilu carove garde.

Po njegovem pripovedovanju sem natančno poznala rodbinske razmere pri Rozanovih in vedela, da Vladimir ni imel sester in ne drugih mlajših sorodnic. Ali je bilo deklet ob njegovi strani, s katerimi se je tako vedro in neprisiljeno pomenkoval, njegova nevesta in ali je izšla zgodba o njegovi premešitvi v Moskvo bajka, izmišljena zato, da bi se mene na čim obzirnejši način odkrižal? To vprašanje me je peklo. Sklenila sem, da se o tem za vsako ceno prepričam.

Prijatelj mojega nekdanjega ljubimca, ki sem ga prosila za pojasnilo, je potrdil moje bojazni v polnem obsegu. Povedal mi je, da se je Rozanov na željo svojih sorodnikov, ki so bili v tesnejših stikih s carskim dvorom, kjer so se za to zvezo zlasti ogrevali, zaročil z mlado komteso. Poprej pa je še smatral za potrebno, končati na čim nežnejši način razmerje z menoj. Da bi bil to dosegel, si je izmisllil svojo predstavitev v Moskvo in je bil zavoljo moje žalosti ob slovesu nekoliko presenečen. Medtem pa je upal, da bosta čas in moje sprememb polno umetniško delovanje ozdravila moje rane.

Nisem bila sposobna Vladimiru pri-jateljju odgovoriti na besedico Bolečine, bes, užaljena ničemernost in prevarani upi so se tepli v moji notranjosti. Videla sem se ponizano in opeharjeno in nisem bila zmožna pretehtati razmere in najti opravičilo za Vladimirja. Poznala sem samo še eno čustvo — maščevanje za storjene mi sramoto.

(Dalje)

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Dober namazek za kruh. Temeljito zmešaj 14 dekagramov sirovega masla, tri pre tlačene sardele, dva trdo kuhana in zdrobljena rumenjaka, šest dekagramov nastrganega suhega bohinskega sira, osem dekagramov kuhanega prekajenega jezika, ki si ga sesekljala, in šest dekagramov salame. Vse skupaj pusti nekaj časa na hladnem, potem pa namaži na kruhove rezine ali prerezane žemlje. To so potem sendviči, kakor tako namazanim kruhom pravijo Američani in Angleži.

Preprosto oprazeno meso. Zarumeni v mast precej na rezine zrezane čebule, prilij malo kisa in juhe. V to snov deni na koščke zrezanega mesa in pusti, da se oprazi in se mokrota posuši. Paziti pa moraš, da se meso ne prismoči. Prilij spet malo juhe in kisa, da zavre in postane omaka rumena. Prideneš lahko malo kisle smetane, ki okus omake zelo izboljša. Kot prikuha je pri tej jedi dober zmečkan krompir (pirel).

Ocvrta polenovka. Skuhaj v slani vodi s korenjem in peteršiljem en kilogram namočene polenovke, ki si jo očistila sredne kosti in kože. Nato jo ocedi, izpuli ji koščice in jo razdeli v primerne kosce. Povaljaj koščke v moki in raztepenem jajcu ter ocvrta v vroči masti. K ocvrti polenovki daj kakšno solato ali kako prikuho.

Korenje kot prikuha. Olupi rumeno korenje, zribaj ga na rezine in skuha v vroči vodi. Nato napravi prežganje iz masti (ali sirovega masla) in moke. Prideneš ocejeno korenje, premešaj, zalij z juho, osoli in pusti, da prevre.

Pljučna pečenka pretaknjena s slanino. Vzemi dva kilograma pljučne pečene, rožnate z nje kožo in žile, pretakni s slanino, potresi z dišavo in limonovimi lupinami ter nasoli. Potem jo peci v slanini ali masti. Zlij po pečenki kozarec vina in pokrij, da se praži. S to omako, ki je na dnu, pečenko med praženjem polivaj. Ko zarumeni, cdlij mast, kolikor je je preveč, in prilij malo juhe. Ko pečenko deneš v posodo, v kateri neseš na mizo, precedi nanjo to omako.

Krapi, ki jih hitro napraviš. Daj v skledo 50 dekagramov moke, napravi v sredi jamo in postavi na toplo. V lonec pa deni zelo dobro osminko litra mlačnega mleka, štiri do pet rumenjakov, 10 dekagramov sirovega masla, dve žlici ruma, malo vanilije, pet dekagramov sladkorja in raztepi, da se dobro speni. Zatem dodaj še poltretji dekagram kvasa, raztopljenega v štirih žlicah mlačnega mleka. Vse to vlij v pripravljeno moko, Zmeraj približno tretji del moke s kvasom, pokrij s prtličem in pusti, da kline (vzhaja). Zatem zmešaj še ostalo moko in pol žlice soli med kvas. Prav dobro stepi testo, deni ga na desko, potreseno z moko, in razvaljaj v ne preveč debelo krpo. Nato izreži krape, jih položi na desko, pokrito s prtličem, ki si ga potrosila z moko. Krapi naj bodo za dva prsta narazen. Pokrij zdaj krpe s prtličem in postavi na topel, a ne vroč prostor, da klinejo (vzhajajo). Napol vzhajane obrni in pusti, da dobro vzhajajo. Potem jih ocvrta in potresi s sladkornim prahom.

Praktični nasveti

Kako opereš ščetko (krtačo). Umazana ali zlepljena dlaka na ščetkah za obleko, za lase ali za čiščenje tal se lepo očisti, če jo držiš nekaj časa nad paro vrele vode, nato pa šele opereš v mlačni milnici.

Zanimivosti

× Svečan pogreb grškega ministrskega predsednika Metaksasa. Atenska agencija poroča: Pogreb bivšega predsednika grške vlade Metaksasa je bil zadnega januarja popolne. Atenska radijska postaja je prenašala poročilo o pogrebu tako, da sta lahko ves grški narod in grška vojska v mislih prisostvo-

vala tej žalni svečanosti. Popoldne ob pol 16. so se pripeljali v katedralo, kjer je bilo izpostavljeno truplo pokojnega Metaksasa, kralj Jurij in ostali člani kraljevskega doma, vsi ministri, predstavniki oblasti, zastopniki tujih držav, posebno odposlanstvo angleškega letalstva in druge ugledne osebnosti. Pogrebne molitve je opravil primas grške cerkve z velikim številom duhovščine. Ko je sprevod stopal po mestnih ulicah, je velikanska množica s solzami v očeh izkazovala zadnjo spoštovanje »očetu zmage«, čigar ime je že zapisano v zgodovini. — Jugoslovanski poslanik Vukčević je v spremstvu poslaniškega svetnika Protića položil pred pogrebom v atenski katedrali na krsto predsednika Metaksasa venec Nj. Vis. kneza namestnika Pavla in venca predsednika vlade Dragiše Cvetkovića in zunanjega ministra Cincar-Markovića.

× Pogreb madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja. Ob veliki udeležbi madžarskega ljudstva, odličnih zastopnikov iz madžarskega javnega življenja in posebnih odposlancev iz Nemčije, Italije in Jugoslavije so 30. januarja slovesno pokopali pokojnega madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja. Pogreba se je udeležil tudi madžarski regent Horthy s spremstvom. V neposredni bližini mrtvaškega odra so bili postavljeni veneci posameznih odposlanstev in šefov držav. Poleg lovorjevega venca regenta Horthyja so bil venec nemškega kancelarja Hitlerja, krasen venec Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, venec italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija, jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar Markovića, prometnega ministra inž. Bešlića in drugih. Ob 10. uri je kardinal Seredy ob številni asistenci opravil molitve za umrlega. Takoj nato se je od pokojnika poslovil z lepim govorom predsednik vlade prof. Teley, ki je poudaril požrtvovalnost ranjkega madžarskega zunanjega ministra. Zato da Madžarska nikdar ne bo pozabila na vse to, kar je pokojnik storil zanjo. Po njegovem govoru je zbor budimpeštanske opere zapel žalostinko, nato pa se je razvil veličasten sprevod na pokopališče Kerespesi, kjer so položili posmrtno ostanke ranjkega v rodbinsko grobnico družine grofov Csakyjev.

× 60letnica Vorošilova. Maršal Klement Efreimovič Vorošilov, podpredsednik sveta narodnih komisarjev in predsednik narodne obrambe pri svetu narodnih komisarjev, je praznoval 60letnico rojstva. Ves narod je svečano proslavil rojstni dan enega izmed najuglednejših sovjetskih državljanov. Predsedstvo vrhovnega sovjeta mu je podelilo ob tej priliki Ljeningov red. Svet ljudskih komisarjev in osrednji odbor komunistične stranke pa sta poslala Vorošilovu čestitke. V čestitkah poudarjata njegove zasluge na raznih področjih in mu sporočata želje za dolgo življenje in srečo.

Od mrtvih je vstal in povedel ženo v gostilno

Te dni je zvonar zagrebškega pokopališča tako imenovanega Mirogoja, Nikola slavil 20 letnico svojega poklica, ki je obstajal v tem, da je zvonil umrlim meščanom pri pogrebu. Ob tej priliki ga je obiskal poročevalec »Zagrebškega lista«, kateremu je pripovedoval več zanimivih dogodkov iz svojega službovanja.

Največ dela je imel Nikola, ki je bil eno roko izgubil na italijanskem bojišču v svetovni vojni, v letih 1918. in 1919., ko je v Zagrebu razsajala španska bolezen in ko je bilo dnevno preko 30 pogrebov. Takrat je od jutra do večera pozvanjal z majhnim zvoncem.

Med najzanimivejše doživlja spada vsekakor vstajenje znanega Zagrebčana od mrtvih, kar se je zgodilo pred 20 leti. Tudi takrat je zvonil ob njegovem pogrebu. Žalni sprevod se je ustavil pred jamo in duhovnik je opravil pogrebne molitve. V času, ko je duhovnik pel »Angeli naj te povedejo v rajске dvore...«, je začel mrlič tolči po krsti. Duhovniku in bližnjim pogrebcom je

× Poljski maršal Smigly Rydz v Palestini. Poljski maršal Smigly Rydz, kateremu se je nedavno posrečilo pobegniti iz Rumunije, kjer je bil interniran, je zdaj v Palestini. Maršal je za svoj beg izkoristil trenutek, ko je v Rumuniji odstopil kralj Karol in ko so se začeli notranji nemiri. Tedaj je z ladjo odpotoval iz Konstance v Turčijo, kjer se je nekaj dni skrival v tamkajšnjem poljskem poslanstvu. Nato je neopaženo odpotoval v Palestino.

× Novo repatico so odkrili. Iz Buenos Airesa poročajo, da so argentinski zvezdoslovci pri opazovanju Cunnighamove repatice v ozvezdju Altarja odkrili novo repatico, ki je že tretja v letošnjem letu. Nazvali jo bodo po njenih odkriteljih.

× Tudi Nemci imajo leteče trdnjave. Po vzoru ameriških letečih trdnjav so začeli graditi tudi Nemci velike štirimotorne bombnike. Ti bombniki so namenjeni za dolge plete in lahko nosijo s seboj zelo velike količine bomb. Vodstvo nemške letalske vojske jih je uporabljalo že nekaj mesecev nad Atlantskim morjem, kjer so napadali angleške konvoje. Vsako izmed teh letal ima šest mož posadke, oboroženo pa je s šestimi težkimi strojnimi in s tremi avtomatskimi malokalibrskimi topiči. Letala so opremljena tudi z napravami, ki preprečuje zaledenitev na krilih in izpostavljenih delih trupa. Zaradi tega jih lahko uporabljajo pri vsakem vremenu.

× Ameriški prostovoljci v zdajšnji vojni. Kakor že v prejšnji svetovni vojni, se je tudi v zdajšnji priglasilo precejšno število moških v Zedinjenih državah, da hočejo kot prostovoljci iti na evropska bojišča. V Londonu pravijo, da je že danes v kanadski in angleški vojski okrog 5000 ameriških prostovoljcev. V sestavi angleškega letalstva je tudi že samostojna ameriška eskadrila letalcev. Tudi tisti ameriški državljani, ki kot prostovoljci služijo v pehoti, bodo po istih poročilih v najkrajšem času ustanovili poseben ameriški pehotni bataljon, ki mu bo poveljeval angleški oficir.

× Pa se je le potolažil. Sultan Jahore, ki spada brez dvoma med najbogatejše može na svetu, živi v Londonu in se ne more odločiti, da bi zapustil London, čeprav je vojna. Može šteje 67 let. Kakor se za pravega sultana spodobijo, je imel ženo lepo in mlado Angležinjo Lidijo Obillovo. Nesreča je hotela, da jo je ubila nemška bomba prav takrat, ko je v neki trgovini poskušala nov modni kožuh. Sultan je bil v avtomobilu pred trgovino. Spretni šofer ga je pravočasno rešil smrti. Izguba te prijateljice je bila za sultana neznosna. Ni ga bilo mogoče potolažiti Sklenil je, da se sploh ne bo več pokazal na svetlo. Šele čez dolgo časa si je spet upal na ulico. Bil je namreč povabljen na neko prireditev v korist Rdečega križa. Pri tej priliki je spoznal neko lepo mlado Rumunko, ki je prodajala zastavice Rdečega križa. Na mestu se je zaljubil vanjo, čez štirinajst dni pa je bila že poroka.

za trenutek zastal dih, nato pa se jim je spet vrnila duševna prisotnost. Spet je duhovnik ponovil omenjene besede, takrat pa je močno zaropotalo, pokrov je odletel in iz krste je stopil rajnik Zagrebčan ter dejal duhovniku: »Naj angeli le nekoliko počakajo, ker mi je zdaj vendarle še lepše v Zagrebu.« Nato se je obrnil k ženski v črni obleki, in rekel: »Žena, pojdiva na južno.« No, in res sta šla v bližnjo gostilno.

Poročevalec, ki ni verjel temu nevsakdanjemu doživljanju, je pregledal stare zagrebške dnevnikarje iz tistih let in ugotovil, da je bil doživljanj zvonarja Nikole resničen.

ZANESLJIVO

Kunigunda pride v trgovino svojega moža in vpraša vajenca: »A mojega moža ni? Kam pa je šel?«

Vajenec: »Ne vem, milostiva.«

Kunigunda: »Nemara ve gospodična v pisarni?«

Vajenec: »Ona pa zanesljivo ve, ker je šla z njim.«

Iz naših delavskih krajev

Slov. Javornik

V skrbi za vsakdanji kruh smo popolnoma otrpili tako, kakor da se ne bi nas nič več tikala kakršna koli gospodarska preureditev narodov in držav. Kakor se država trudi z energičnimi ukrepi omiliti bedo številnega prebivalstva, tako smo tudi mi dolžni opozoriti merodajne faktorje na napake, ki se nam pojavljajo s stalno podražitvijo živilskih potrebščin, ki si jih revno ljudstvo ne more več nakupovati.

Živila, za katera se je vedelo, da jih bo vedno manj, bi se morala že davno racionalirati in z državno uredbo določiti enotne in primerne cene vsem življenjskim potrebščinam. Istočasno bi se morale s posebno uredbo zboljšati mezde delavstvu, ki v sedanjem gospodarskem redu trpi največje pomanjkanje in mu grozi beda. Njegove finančne razmere mu ne dovoljujejo nakupa najskromnejših življenjskih potrebščin, da ne govorimo o neracioniranih živilih, katerih cen delavstvo ne zmore.

Uslužbeni večjih podjetij, posebno delavstvo KID še lahko gleda z gotovostjo v bodočnost glede prehrane in zaposlitve z ozirom na ugoden položaj družbe, ki je gospodarsko sposobna založiti se s tistimi življenjskimi potrebščinami, ki so delavstvu in KID na razpolago. Prav bi bilo, da izda država z novo uredbo nove živilske karte, veljavne od 1. marca in naj obenem določi nabavno ceno živilom, dostopnim sezij-skim delavcem in uslužbenstvu sploh. Onemogočiti pa se morajo vse možnosti zaloge gruntarjev in polgruntarjev, ako niso dokazali upravičenosti do njih.

Dolžnost prehranjevalnih odborov je podpirati obrtništvo (peke in slaščičarje) z dobavami moke, ker bo sicer spričo razmer hudo prizadeto in mu grozi popolna propast. Seveda pa mora biti prva skrb prehranjevalnega odbora, da skrbi za zadostno zalogo moke. Zaloga moke mora biti dostopna vsem državljanom.

S sklepom zadnjega občnega zбора je odbor glede na zadostne blagajniške rezerve zvišal brezposelnice, bolniške in posmrtninske podpore vsem članom, ki so včlanjeni najmanj 1 leto, t. j. 52 tednov in so plačevali prispevke v III. in IV. razredu, I. in II. razred nista upoštevana. Ker so podpore članom zvišane od 15 do 30% in znaša sedaj najnižja podpora 222.50 din najvišja pa 550 din in so postavljene nove članske dobe za 8 in 12 let, pričakujemo, da bo članstvo pravilno razumelo prizadevanje odbora in skrbelo za pravočasno poravnavo vseh članskih prispevkov, ker zaostankarji ne bodo upravičeni do podpor.

Maribor

Pretekli teden se je zagovarjal pred sodiščem 39letni obratovodja Karel Kancler, zaposlen pri tvrdki Ježek v Melju zaradi prestopka proti varnosti ljudi. Med opoldanskim odmorom se je 8. maja 1940 smrtno ponesrečil strgarski vajenec Ivan Pezdirc. Pri ogledovanju rezkalnega stroja je prišel v dotik z električno žico, na kateri je tik ob stroju visela svetilka. Gornji del žice, t. j. tako zvana delovniška žica, je bil za uporabo svetilke, ki se je uporabljala za razsvetljevanje 2 strojev, prekratka, vsled česar so jo podaljšali z navadno izolirano žico, ovito z gumijasto plastjo in opleteno z navadno bombaževno tkanino. Žica je visela ohlapno od stropa ter je bila oddaljena od tal komaj 90 cm. Ob pentlji je bila žica odgrnjena v dolžini 5 do 10 cm. Nesrečni Pezdirc se je na tem mestu po nesreči dotaknil žice, nakar ga je udaril močan električni tok. Na klice na pomoč so delavci žico odstranili, poklicani reševalci in zdravnik pa niso mogli nesrečnega vajenca več obuditi k življenju. Zaradi nepravilnosti pri napeljavi žice se je moral zagovarjati obratovodja Kancler kot odgovorni uradnik za tehnično obratovanje. Obsojen je bil

na 3 mesece zapora pogojno za 2 leti, starši pa se bodo za odškodnino obrnili na civilno pravno pot.

Mariborska tekstilna tovarna se je začela polagoma preseljevati na jug države, kamor je že pred časom prenesla tudi sedež podjetja. Tako bo ob zaslužek in brez vsakih sredstev za preživljanje okrog 450 delavcev.

Tovarna Hutter je radi pomanjkanja surovin popolnoma ustavila obratovanje v tkalnici in je bilo ponovno odpuščenih preko 150 delavcev.

Med družinskimi vrstami, zlasti med delavci je nastala ob uvedbi krušnih nakaznic nekakšna zmeda. Delavstvo se mora sedaj hraniti le ob določenem času in ne tedaj, ko zahteva njegov želodec. 42 dkg kruha na dan je za delavca težaka premalo, saj ne zadostuje niti za zajtrk. Delavstvo apelira na merodajne osebe, naj se zanje določi večja količina kruha na dan, ker je kruh njegova poglavitna hrana. Še bolj pa pogrešajo kruha otroci.

Pretekli teden se je vršil sestanek delavstva Splošne stavbne družbe na Tezmem. Tukaj smo preračevali razne želje delavstva in njegove zahteve. Delavstvo Splošne stavbne družbe se prebujajo dosežanega mrtvila.

V Maribor prihaja ruski bombaž. Te dni smo videli po ulicah vozove, ki so prevažali s kolodvora v tovarne bale bombaža s žigom Sovjetske Rusije. Vendar so pošiljke premajhne, da bi zadostovale vsaj pa dnevno normalno obratovanje tekstilne industrije. Merodajni faktorji naj nekoliko pospešijo pošiljanje bombaža iz Rusije.

Medvode

V nedeljo, dne 26. januarja 1941 se je vršil v Sokolskem domu v Medvodah redni letni občni zbor, katerega se je udeležilo veliko število članstva in zastopnik NSZ iz Ljubljane. Občni zbor je vodil neumorni predsednik podružnice tov. Oven Lojze, ki je v svojem poročilu govoril o delovanju podružnice in ugotovil, kako velike zasluge je imela prav podružnica NSZ v Medvodah, pri raznih pogajanjih v Združenih papirnicah v Goričanah. Nadalje je poročal o zadrugi, katero je nameravala podružnica NSZ ustanoviti. Žal je bilo veliko članov redno na orožnih vajah, tako da te ustanovitve do sedaj še ni moglo priti. Izčrpno tajniško poročilo o notranjem delovanju podružnice in raznih prireditvah podružnice je podal agilen tajnik tov. Jelen, blagajniško poročilo pa tov. Trampuž. Vse navzoče članstvo je blagajniško poročilo sprejelo na znanje z odobravanjem in se izrečno zahvalilo vrlemu blagajniku za njegovo požrtvovalno, čeprav zelo nehvaležno delo. Po teh poročilih je nadzorni odbor dal odboru razrešnico, na kar je poročal zastopnik NSZ iz Ljubljane, ki je pohvalil uspešno delovanje dosežanega odbora ter želel novemu odboru še večjega razmaha.

Pri volitvah je bil izvoljen odbor, v katerega so bili soglasno izvoljeni dosežanji voditelji podružnice s predsednikom tov. Ovnom na čelu. Z izvolitvijo takega odbora smemo pričakovati, da bo podružnica tudi v naprej uspešno vodila borbo za socialne pravice vsega delavstva iz podjetij, v katerih je članstvo zaposleno.

V nedeljo 2. t. m. se je poročil naš član tov. Anton Benedik iz papirnice v Goričanah z gđ. Mileno Cvar. Mlademu paru želimo: Veliko sreče!

Videm-Krško

Širša odborova seja NSZ se vrši v nedeljo 9. t. m. v tovarniški jedilnici; dolžnost vsakega zavednega člana je, da se seje v lasnem interesu udeležijo bskpkz bskpfafskk lastnem interesu udeležijo.

V usodnem trenutku

Ob otvoritvi nove skopske radijske postaje je imel tudi daljši govor minister za pošto dr. Josip Torbar, član Hrvatske seljaške stranke. Njegov govor je izzval v javnosti splošno odobravanje. Minister je naglasil potrebo sloge in edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev v zdajšnjih hudih časih. Izvajal je med drugim:

»Spor okoli nas lahko postane usoden tudi za našo državo, če ne bomo znali v usodnem trenutku krepko in odločno braniti svoje življenjske koristi, svoje svobode in neodvisnost. Srbi, Hrvati in Slovenci so pokazali v svoji davni preteklosti in zdajšnjosti, da so zmerom pripravljeni na nadčloveške žrtve in napore, kadar varujejo in branijo kar je njihovega. Slovenci, Srbi in Hrvati so z iskrenim delom in za ceno velikanskih žrtev zgradili svojo državo v čvrsto zgradbo, ki jo hočejo ohraniti tudi za ceno največjih žrtev. Vladi narodnega sporazuma je uspelo pod modrim vodstvom našega kneza namestnika obvarovati narod in državo pred vojno vihro, ki je zajela velik del Evrope. Verujemo, da se ji bo to posrečilo tudi v bodoče.«

Velika Jugoslavija

Po razpravi v nemškem gospodarskem časopisu »Wirtschaft und Statistik« živi na evropskem jugovzhodu, ki obsega Jugoslavijo, Madžarsko, Bolgarijo, Rumunsko, Grško, Albanijo in evropski del Turčije blizu 59 milijonov ljudi. Gostota prebivalstva je 66 ljudi na vsak kvadratni kilometer. Površina tega ozemlja znaša 893.000 kvadratnih kilometrov.

Na ozemlju Nemčije (s češkomoravskim ozemljem in poljskim ozemljem je na površini 820.000 kvadratnih kilometrov skoro dvakrat toliko ljudi. Jugovzhodna Evropa je tedaj razmeroma redko naseljena. Pri tem pa je seveda upoštevati, da predstavlja velik del južnovzhodne Evrope čisto pust in skoro kraški svet, a plodna tla se obdelujejo po večini po zastarelih načinih. S smotno obnovo zemlje, ki je bila stoletja zanemarjena, s pogo-zdovanjem, izboljševanjem in novim gospodarskimi načini, bi ta del Evrope lahko preživljal neprimerno večje število ljudi.

Kar se tiče poedinih dežel, so se njih meje v zadnjih časih temeljito spreminjale. Danes ni več Rumunija največja država južnovzhodne Evrope, temveč naša Jugoslavija, ki obsega kakor pravi nemški časopis okrog 248.000 kvadratnih kilometrov in blizu 16 milijonov prebivalcev. Rumunija je po površini na drugem mestu, po številu prebivalstva pa na tretjem, ker je pred njo Madžarska s skoro 85 prebivalcev na vsak kvadratni kilometer ter sploh najgosteje obljudena država v tem delu evropske celine. Najšibkeje je naseljen evropski del Turčije, kjer pride le nekaj več kakor 55 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Preselitev Nemcev

Nemški kancelar Adolf Hitler je imel 6. oktobra l. 1939. znameniti govor, v katerem je sporočil svetu, da odslej ne bo več preprirov zaradi nemških narodnih manišin, ker bo on to vprašanje korenito rešil. Kmalu so se začeli seliti v Nemčijo ljudje nemške narodnosti iz različnih držav, kjer so dotlej živeli. V Nemčijo se je preselilo 12.000 ljudi iz Estonske in 51.000 pa iz Letonske. Sledili so jim Nemci iz Poljske, ki je prišla pod Rusijo. Iz teh krajev je prišlo v Nemčijo 130.000 ljudi. Zanimivo je, da so bili Nemci v baltičkih državah po večini iz meščanskih slojev, med njimi znanstveniki, profesorji, umetniki podobni poljski Nemci pa po večini kmetje. Ko je Sovjetska Rusija zasedla Besarabijo je prišlo pod njihno oblast 134.000 Nemcev, ki so se tudi vsi vrnili v Nemčijo. Prav tako se jih je iz Bukovine in Dobruđe vrnilo okoli 60 tisoč v staro domovino. Skupno število vseh duš, ki so se v teku 14 mesecev vrnile v Nemčijo, znaša 417.000.

Toda s tem še preseljevanje ni končano. Prav zda jje na vrsti Litva, ki jo je hkratu z Estonsko in Letonsko zasedla Rusija. Iz Litve se bo vrnilo kakih 40.000 Nemcev v svojo staro domovino. Razen tega še čaka na Letonskem in Estonskem okoli 20.000 zamudnikov, ki pri prvem preseljevanju, ki je bilo zelo hitro izvršeno, niso prišli na vrsto.

RADIO

Liubliana

od 9. do 16. februarja.

Nedelja, 9. februarja: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.15: Godalni kvartet s kitaro (Marin, Gregorc, Ivančič, Comelli, Prek). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Odmevi iz Španije (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). 10.00: Prencs cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00: Radijski orkester. 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pevski zbor »Sloge«. 13.50: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 17.00: Kmetijska ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. 17.30: Veselo popoldne: Cimermanov kvartet, vmes plošče. 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.30: Slovenska ura: Ob Finžgarjevi sedemdesetletnici. 20.30: Domače veselje (Akademski pevski kvintet in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za ples (plošče).

Ponedeljek, 10. febr.: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Balalajke (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Vesel opoldanski spored (radijski orkester). 14.00: Napovedi, poročila. 17.30: Komorni trio (Janko Gregorc — klarinet, Avgust Ivančič — viola, Herbert Svetel — klavir). 18.10: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclij). 18.30: Plošče. 18.40: Vsakoletni razvoj prirode (prof. Anton Moder). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.45: Finžgar: Razvalina življenja, drama v štirih dejanjih (člani narodnega gledališča v Ljubljani). 21.15: Za razvedrilo (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 11. februarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Za oddih (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila, objave. 14.15: Šolska ura: Jeleni pri krmljenju (Ado Klavora). 17.30: Malenkosti. Pester glasbeni spored radijskega orkestra. 18.10: Samospeli ob spremljavi lutnje (Anton Sladovljec, Stanko Prek). 18.40: Oseba in delo Ivana Groznega (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuhova). 20.00: Tamburaški orkester (vodil bo Lojze Karmelj). 20.45: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila.

Sreda, 12. februarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Zvoki iz Bolgarije (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Harmoniko bo igral Edvard Kovač. 14.00: Napovedi, poročila. 17.30: Bizet: Arležanka, suita (plošče). 18.00: Razlika med značajmi (dr. Stanko Gogala). 18.20: Pevske vaje: Pojte z nami! (vodil bo Luka Kramolc). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Uvod v prenos. 20.00: (v prvem odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarja, v drugem napovedi, poročila).

Četrtek, 13. februarja, 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Veseli napevi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Šramel »Štirje fantje«. 14.00: Napovedi, poročila. 17.30: Radijski orkester. 18.10: 30 minut zabave (plošče). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Reproduciran koncert simfonične glasbe. 21.00: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila.

Petek, 14. februarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11.00: Šolska ura: Teden dni po zlati Bosni (Albin Lajovic). 12.00: Iz naših krajev (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila, objave. 17.30: Koncert dveh zgodovinskih flavt (Marija Tuttova in Mirko Hočevar). 18.10: Ženska ura: Otrok sprašuje (Velikonjeva). 18.30: Plošče. 18.40: Francoščina (dr. Stane Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Na-

cionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Vzgojni vpliv gor (Pavel Kunaver). 20.00: III. večer ruske glasbe. 21.00: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 15. februarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Pisano polje, daj židane volje (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pisano polje, daj židane volje (plošče). 14.00: Poročila, objave. 17.00: Otroška ura: Kramljanje Manice Ko-

manove. 17.30: Glasbeni utrinki (plošče). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Naša domovina v ledeni dobi (prof. Ciril Šlebinger). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Znanje koraknice (plošče). 20.00: Zunanje, politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Jože Vombegar: Jaka se ženi. — Iz življenja Jake Smolake in njegovih. — Izvajali bodo člani radijske igralske družine. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Mesto lepih žensk, ki se hočejo možiti le z milijonarji

Mesto lepih žensk je Santa Fé v Argentini. Ta slava se je počasi razširila po vsej Južni in celo Severni Ameriki, kajti ne samo iz ostalih argentinskih mest in iz sosednega Urugvaja, temveč tudi iz oddaljenih dežel, zlasti iz južnega dela Zedinjenih držav prihajajo najboljši, najbogatejši in najodličnejši možje, da bi si izbrali žene med lepoticami v tem mestu. Povpraševanje po dekletih tega mesta je tako naraslo, da so postala pravo izvozno blago.

Mladenke v Santa Fé smatrajo nekako pod svojo častjo, da bi se možile z mladeniči iz domačega mesta, temveč čakajo na tuje milijonarje. Ker je ta zadeva postala tako huda, da je začela resno ogražati družinske razmere v Santa Fé, so mestni očetje izdali odredbo, ki domačinom v bodoče prepoveduje pomoči s tujci, če si prej ne prisrbe posebnih oblastvenih dovoljenj. A ko se je izkazalo, da takšnega dovoljenja skoro ni bilo mogoče dobi-

ti, so se dajala dekleta od svojih častilcev kratkomalo — ugrabljati. Ta reč je terjala seveda novega ukrepa. Sledil je predpis visoke globe za družine, ki bi se njih dekleta poročila zunaj mesta brez posebnega dovoljenja. Uspeh je bil ta, da so začeli starši budno paziti na svoje hčere, tako da so te živele kakor prave jetnice. Zdaj pa so se obrnile ženske iz Santa Fé s posebno spomenico na argentinsko vlado, naj razveljavi ukrepe mestne uprave, ki so nedvomno nezakoniti. Pravijo, da žive zavoljo teh ukrepov v pravih srednjeveških razmerah, in zahtevajo, naj jim vlada vrne vso svobodo. Če bo ta poziv naletel na gluha ušesa, tedaj se bodo baje obrnile na svetovno javnost, ki bo nedvomno imela dovolj razumevanja za težave »najlepših žensk na svetu«. Pomagati pa jim seveda svetovna javnost tudi ne bo mogla in hotela, ker je vsa zadeva bolj burka kakor žalogra.

Dva telesno močna predsednika Zedinjenih držav

Malo je znano, da je bil prvi predsednik ameriških Zedinjenih držav George Washington eden izmed najmočnejših ljudi svoje dobe in da je marsikoga presenetil s svojo močjo. Ko mu je bilo 16 let, si je služil kruh okt zemljomerec. Treba je bilo izmeriti velikanska zemljišča v zapadnih krajih in Washington se je pri tem seznanil z življenjem Indijancev. Srečanje z Indijanci pa ni bilo zmerom prijateljsko. In tu je Washington pogosto zelo dobro služila njegova velika telesna moč. Bil je blizu dva metra visok in imel je izredno dolge roke. V boksu je bil mojster, poleg tega pa tudi izredno vztrajen tekač.

Številne tolpe Indijancev so pomenile v krajih, kjer je bil Washington zaposlen kot zemljomerec, neprestano nevarnost. Washington je moral dobro paziti, da jim ni prišel v roke. Nekoč so ga med delom nenadno napadli trije Indijanci. Enega je pobil s pestjo na tla, drugi je od strahu zbežal, tretjega je pa napol zadavil. Ta čas se je pa bližalo iz pragozda že več Indijancev. Tedaj zavihtel Washington na rame njihovega na pol zadavljenega poglavarja, ki je komaj še lovil sapo in zbežal z njim v taborišče. Tekel je s težkim bremenom dobrih osem milj in niti najurnejši Indijanci ga niso mogli dohiteti.

Takim dogodivščinam z Indijanci se je moral Washington zahvaliti, da je zaslovel že v mladosti in da je postal leta 1754., ko mu je bilo šele 22 let, vrhovni poveljnik čet, borečih se proti Francozom.

Njegova najljubša zabava je bil lov na lisice. Washington je slovel po tem, da je na lovu večkrat razjahal konja in jo ubral peš za lisico. Pa tudi v poznejših letih je še večkrat pokazal svojo izredno moč. Leta 1775. je bil izvoljen za vrhovnega poveljnika v vojni za neodvisnost.

V tej vojni je Washington spet dokazal svojo moč. Vojaki so popravljali neko trdnjavo, ko je prihajal k njim v meščanski obleki krepak mož. Neki korporal je prav te-

daj pozval štiri može, naj vzdignejo veliko klado na mizo. Klada je bila težka in izčrpani vojaki so si zaman prizadevali, vzdigniti jo. Neznani jezdec je ustavljal konja in vprašal korporala, zakaj ne pomaga vojakom, ki sami ne zmorejo tega dela.

»Jaz?« se je začudil korporal. »Jaz naj jim pomagam? Saj sem vendar korporal.«

»Oprostite, gospod korporal,« je dejal jezdec, snel klobuk in se mu globoko priklonil v sedlu. »Ne smete biti hudi, da vas nisem spoznal.«

Potem je pa razjahal konja, zgrabil klado z obema rokama in jo vzdignil. Vojaki so kar strmeli. Po opravljenem delu se je neznanec pokril, zajahal konja in dejal pred odhodom korporalu:

»Gospod korporal, če boste še kdaj potrebovali pomoči in ne boste imeli ljudi, pošljite po vrhovnega poveljnika vojske. Prav rad vam pridem pomagat tudi drugič.«

Osupli korporal je gledal za odhajajočim jezdecem, ki je bil sam Washington.

Tudi Abraham Lincoln, veliki predsednik 19. stoletja, se je odlikoval po svoji telesni moči. Lincoln je bil mlad, skromen odvetnik, ko je prvič kandidiral v kongres (državni zbor). Nihče ni verjel v njegovo zmago in celo njegova stranka sama mu je prerovala neuspeh. Lincoln si je pa pridobil priljubljenost prav s svojo telesno silo. Šel je na agitacijo in svoje govore je združil s praviimi cirkuškimi prizori.

Kakor hitro je prišel v ta ali oni kraj, je pozval pred govorom v borbo najmočnejšega moža. Seveda so ljudje kar drli skupaj in vsi so bil navdušeni, ko je krepki kandidat najprej položil svojega nasprotnika na hrbet, potem je pa začel govoriti. Američanom se je bil pogumni in krepki mladenič zelo priljubljen.

»Takega zastopnika potrebujemo«, so dejali, »ta nas bo dobro zastopal«. In tako je bil Lincoln z velikansko večino izvoljen za poslanca v državni zbor.